

II
1589

BIBLIOTECA

LITTORII STRĂINI

SHAKESPEARE

DOI DOMNI DIN VERONA

COMEDIE ÎN CINCI ACTE

Din și în forma originală de Dragoș PROTOPODESCU

FUNDAȚIA REGALĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTA

82 - 2 = 59

II 1589

BIBLIOTECA
C. C.
P. M. R.

Nr. _____

DOI DOMNI DIN VERONA

~~46771/55~~

11-838

344086P

BIBLIOTECA C.C.F.R.
Nr. II 1589

SHAKESPEARE

DOI DOMNI
DIN VERONA

COMEDIE ÎN CINCI ACTE

Din și în forma originală de Dragoș PROTOPOPESCU

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
— CLUJ —

344086

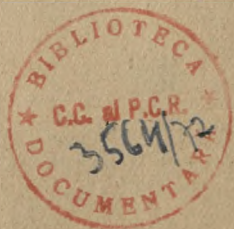
1995
9

FUNDAȚIA REGALĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ
Bulevardul Lascar Catargiu No. 39
BUCUREȘTI 1944

16771/55

S'AU TRAS DIN ACEASTĂ CARTE
DOUĂ MII DOUĂ SUTE EXEMPLARE
ȘI PE HÂRTIE VIDALON, DOUĂZECI
ȘI ȘASE EXEMPLARE NEPUSE ÎN
COMERȚ, NUMEROTATE DELA 1 LA 26.

Scena: Verona, Milan și o pădure lângă Milan

Caracterele în piesă:

DUCELE DE MILAN, tatăl Silviei.

VALENTIN }
PROTEUS } cei doi Domni.

ANTONIO, tatăl lui Proteus.

THURIO, rival nătâng al lui Valentin.

EGLAMOUR, tovarăș de fugă al Silviei.

PROSCRIȘI, împreună cu Valentin.

SPEED, servitor caraghios al lui Valentin.

LAUNCE, la fel, al lui Proteus.

PANTHINO, servitorul lui Antonio.

GAZDA, la care locuiește Silvia.

PROSCRIȘI, împreună cu Valentin.

IULIA, iubita lui Proteus.

SILVIA, iubita lui Valentin.

LUCETA, însoțitoarea Iuliei.

Servitori, muzicanți.

(1.1) Verona: O stradă lângă casa Iuliei; arbori și o bancă

Valentin, îmbrăcat de călătorie; Proteus.

VALENTIN

Proteus dragă, n'ai să mă convingi.
Un tânăr care n'a ieșit din casă
Ajunge pân' la urmă un becisnic!
De n'aș ști că făptura ta molatecă
E prinsă 'n mreaja dulce a iubirei,
Cu mine mi te-aș lua să vizităm
Minunile din lume mai de grabă,
Decât să mi te las să lânchezești,
Acasă, irosindu-ți anii tineri,
In lenea asta-a ta fără de noimă...
Dar ești îndrăgostit... Și fiecare,
Va fi, la rândul lui... — Rămâi cu bine.

PROTEUS

Dar cum? Chiar pleci? — Iubite Valentin,
Adio, și gândește-te la mine,

De câte ori dai ochii cu frumosul...
 Imparte 'n gând cu mine fericirea,
 — Când ești chiar fericit —, iar la primejdie,
 — Căci orișicând primejdia ne paște —
 Gândește-te la cel ce 'n rugă zilnică...
 Cu drag te-a pomenit ca un duhovnic...

VALENTIN

Și care 'n gând se roagă pentru mine,
 In mână cu o carte de iubire...

PROTEUS

O carte care-i place 'ntr'adevăr...

VALENTIN

De sigur vreo poveste răsuflată
 De dragoste ilustră... — Un Leândru,
 Ce trece Helespontul...

PROTEUS

— O poveste:
 Frumoasă, despre-o dragoste frumoasă...
 Căci da, Leândru, până la urechi,
 Era îndrăgostit...

VALENTIN

— Dacă și tu,
 Că nici n'ai pus picioru 'n Helespont...
 Și până peste cap ești numai dragoste!..

PROTEUS

Ei leagă-te acum de capul meu...

VALENTIN

Dar nu sunt eu care... te leg la cap!

PROTEUS

Dar cine?

VALENTIN

— Cine capul ți-a sucit!...

Că gemi când ea mai mult ți 'ntoarce spatele,

Și-oftezi la gândul numai c'ai văzut-o,

Și-abia dacă-i câștigi un biet surâs

Cu zece nopți de chinuri și de veghe...

De merită, sărman și trudnic merit;

De nu, mă rog, de ce atâta trudă?

Oricum, e-o nebunie, dacă este,

Iar dacă nu, e și mai rău...

PROTEUS

— Prostie!...

Cam asta vrei să spui...

VALENTIN

— Știu eu, Proteus?

PROTEUS

Tu râzi... — și dac'ai ști că nu iubesc!

VALENTIN

Da, da... însă în schimb te 'nchini iubirei!
Ești robul ei, și cine-i poartă jugul,
E orice vrei, dar nu și înțelept!

PROTEUS

Se spune totuși că așa precum
Un vierme și 'ntr'un mugur încolțește,
Iubirea poate sta și într'un înger...

VALENTIN

Se spune că, așa precum un vierme,
Din cel mai timpuriu din muguri roade
Și-l curmă înainte să dea floarea,
Așa și multe suflete de înger
Lovite sunt de grindina iubirii,
Și chiar din mugur stoarse fără milă
De toată vloga, toată tinerețea,
Și tot ce le surâde 'n calea vieții.
Dar ce să mai vorbim, adorator,
Al nurilor tiranici de femeie,
— Adio așa dar... M'așteaptă tata,
Să-mi dea salutul lui la țărnul mării.

PROTEUS

Te duc până acolo, Valentin.

VALENTIN

A nu, ne despărțim de-aci mai bine...

Tu scie-mi la Milan, trimete-mi vești,
De cum îți merge 'n lipsa mea, Proteus,
In dragoste și toate celelalte...
Iar eu îți scriu la rându-mi de-ale mele.

PROTEUS

Noroc atunci în toate, la Milan.

VALENTIN

La fel și ție-acasă, dragul meu.
(se îmbrățișează și Valentin pleacă)

PROTEUS

El glorie vânează, eu: iubire.
Amicii-și părăsește ca să-i facă
Geloși pe el, — eu toate-mi părăsesc,
Pe mine chiar mă uit pentru o dragoste...
Ah ce-ai făcut din mine, scumpă Iulia?
Să-mi pierd eu capul, să mă las de carte,
S'o rup cu bunul simț, cu-o lume 'ntreagă,
Să-mi port năuc o inimă beteagă...
(Speed aleargă pe nerăsuflăte, cărând bagaj).

SPEED

Nu mi-ați văzut stăpânu, să trăiți?

PROTEUS

Acum chiar a pornit, — acum se 'mbarcă!

SPEED

Atunci mai mult ca sigur c'a plecat,
 Și eu care, poftim, m'am prins p'o oaie!

PROTEUS

O oaie cam adesea o ia razna,
 Când mai ales ciobanul e departe...

SPEED

Atunci, stăpânul meu este ciobanul,
 Iar eu îs oaia, cum s'ar spune...

PROTEUS

— Pasă-mi-te...

SPEED

Bun, da atunci, prost-neprost, coarnele mele sunt coar-
 nele lui!

PROTEUS

Mare gogoman. Ai răspuns curat ca o oaie.

SPEED

Păi dacă sunt?

PROTEUS

Atunci și stăpânu-tău e un cioban.

SPEED

Asta nu prea, domnișorule.

PROTEUS

Ba ți-o dovedesc numai decât.

SPEED

Uite colea: ciobanu-și cată oile, da nu oile pe cioban. Deci el nu-i cioban, că nu mă caută. Da eu caut pe stăpân, nu pe cioban, deci nici eu nu-s oaie!...

PROTEUS

Ba nu-i așa: oaia pentru iarbă își urmează ciobanul; ciobanul pentru hrană nu-și urmează oaia; tu, pentru simbrie, îți urmezi stăpânul; stăpânul, pentru simbrie nu te urmează pe tine: deci tu ești oaie!

SPEED

Mai trânteste-mi una, și 'ncep să behăi!

PROTEUS

Dar ascultă, ai dat Iuliei scrisoarea?

SPEED

D'apăi? Eu, oaia rătăcită, am dat ei, oaie cu fustă, scrisoarea.

Și ea, oaie cu fustă, nu mi-a dat mie, oaie rătăcită, niciun ban pentru osteneală.

PROTEUS

Vai câte oi! Mă tem că n'or mai încăpea pășunile!

SPEED

Dacă-i prea mare 'nghesuială, bag'o și 'mneata la țarc!

PROTEUS

Iar ai luat-o razna. Mai bine te-aș băga pe tine.

SPEED

Nu mă 'nțărca, domnișorule. Căci cu câțiva gologani te-ai plătit pentru scrisoare.

PROTEUS

Nu vorbesc de 'nțarcat, ci de țarcul cu oi.

SPEED

Țarc e ăla? Mergi de trei ori în jurul lui, și tot nu face cât drumu bătut de mine ca să-ți aduc scrisoarea...

PROTEUS

— Și ce-a spus?

(Speed dă din cap) — îhî?

SPEED

Da.

PROTEUS

Ihî!.. Asta-i o neghiobie.

SPEED

Cum neghiobie? Mă 'ntrebi că ce-a spus: și eu spun c'a dat din cap: ihî!

PROTEUS

Și asta nu-i o neghiobie?

SPEED

In orice caz te privește. Ia-o că-i a dumneatale.

PROTEUS

Ba-i a ta, că tu ai dus scrisoarea.

SPEED

Bun, atunci facem pe din două.

PROTEUS

Bun mai ești cu mine!

SPEED

Bun ne-bun, eu văd că scrisoarea am dus-o, da 'n schimb n'am primit decât cuvântu neghiob.

PROTEUS

Deștept băiat, pre legea mea.

SPEED

Nu așa de deștept ca să te atingă la pungă...

PROTEUS

Hai, desleagă-ți limba și spune ce-a spus.

SPEED

Desleagă și 'mneata punga, ca banii și răspunsu să le dăm drumu la o laltă.

PROTEUS

Bun, (ți dă bani) uite pentru osteneală. Spune-acum.

SPEED

(uitându-se la monetă cu dispreț)

Ce să spun, domnișorule, decât că ...nu-ți mai bate capu!

PROTEUS

E tot ce-ai putut scoate dela ea?

SPEED

Nicio para chioară mai mult! Și dacă ea cu mine, că i-am dat scrisoarea, a fost așa de zgârcită, ce trebuie să fie cu 'mneata că ai scris-o numai!
Nu-i mai trimete de acum decât pietre, că tot are ea inimă de piatră.

PROTEUS

Cum, nu ți-a spus nimic?

SPEED (sec)

Nici măcar: « Dragă Speed, ia și tu pentru osteneală! »
Iar 'mneata, ca să te arăți mai moțat, mi-ai dat o băncuță! Foarte mulțumesc, dar de acu 'nainte ai să-ți duci singur scrisorile. Și acum te las, mă duc să te pun bine la stăpânu-meu. (iese cu ifose)

PROTEUS (mânios)

Hai șterge-o, că se 'nneacă fără tine.
Pe când cu tine cum să se scufunde,
Când ștreangul te așteaptă pe uscat?
— Să-mi caut neapărat un paj mai bun:
Cam greu să-mi ia iubirea 'n serios,
Cu unul într'atât de nătărău...

(1.2) O ușă se deschide. Iulia și Luceta apar.

IULIA

Și spune-atunci Luceta, suntem singure:
E bine, e frumos să cazi în dragoste?

LUCETA

Desigur... — numai rău să nu cazi, l oamnă.

IULIA (se așază

Și care cavaler din tot alaiul
Ce zi și noapte-mi trece sub fereastră
Crezi tu că e mai vrednic de ales?..

LUCETA

Dar spune-mi-i pe nume... ca să știu,
Și eu, de cine-i vorba...

IULIA

— Ce gândești
De chipeșul Domn Eglamour?

LUCETA

— Un Domn...
Drăguț... la vorbă și la port... dar căruia
Din inimă i-aș spune: Nu se poate

IULIA

Dar ce părere ai de un Mercațio?

LUCETA

De-averea lui... — părere foarte bună

IULIA (privind în jos)

De bunul și simpaticul Proteus?

LUCETA

— Ah Doamne ce nebune sunt femeile...

IULIA (aspru)

De ce tresari la numele acesta?

LUCETA (fățarnic)

Mă iartă... dar e, cred, o îndrăzneală
Să-mi dau părerea eu, o biată fată,
Asupra unui Domn cum e Proteus...

IULIA

De ce mă rog?

LUCETA

— Ei bine-atunci, să-ți spun:
Din toți, numai pe el mi l-aș alege.

IULIA

Motivul?

LUCETA

— Poate fiindcă sunt femeie,
Și-mi place ca bărbat...

IULIA

— Și-atunci m'ai vrea,
Cum văd, femeia lui...

LUCETA

— Decât să cazi...
Pe cine știe cine...

IULIA

— Cum se face,
Că dintre toți doar el nu-mi face curte?..

LUCETA

Pe semne fiindcă el doar te iubeste...

IULIA

Vorbesc puțin doar cei puțini la inimă...

LUCETA

Un foc mai bine arde sub obroc...

IULIA

Iubirea e un foc care se vede...

LUCETA

Dar prea puțin iubesc acei ce inima,
O au numai pe buze...

IULIA

— Da, dar știu eu?

LUCETA

De vrei să știi ceva mai mult, citește.
(Iulia ia scrisoarea)

IULIA

«Iuliei!»... Din partea cui?

LUCETA

— Citește...

IULIA

Dar spune, dela cine?

LUCETA

— Chiar Proteus!..

Prin pajul unui prieten, Valentin,
Vroia s'o dea în mână, dar ieșindu-i
In cale 'ntâmplător, mi-a dat-o mie...
Te rog mă iartă...

IULIA (face pe mânioasa)

— Faci pe pețitoarea?...

— Colecție de vorbe desfrânate?...

Tocmeli pe seama tinereții mele?...

Frumos îți stă... Te prinde de minune!

(dă scrisoarea)

Hai ia-o și i-o dă 'napoi, căci altfel

Cu mine ochii nu-i mai dai...

LUCETA

— Credeam,

C'a pune-o vorbă bună în iubire

Mai mult e-o faptă bună, decât crimă...

IULIA (bate din picior)

Să-mi pleci te rog...

LUCETA (ieșind)

— Te las să te gândești...

IULIA

Dar ce păcat că n'am parcurs scrisoarea!..
 S'o chem din nou, s'o rog pentru un lucru
 De care mai întâi am dojenit-o?...
 Dar vai și ea ce proastă, să mă lase
 Așa în vânt când știe foarte bine
 Că fetele spun NU, din sfiiciune,
 Ca ceilalți din NU să facă DA...
 Ah ce nesocotită e iubirea.
 — Copil bolnav, ce țipă și te zgârie,
 Ca mâna dup'aceea să-ți sărute...
 Cu câtă răutate-am repezit-o,
 Și cât ardeam de dor să mai rămâie,
 Cu ce mânie fruntea-mi încrunтам,
 Când inima-mi zburda de bucurie!..
 Acum ar trebui s'o chem din nou,
 Să-i cer iertare pentru ce-am făcut...
 — Luceta, unde-mi ești?

(Luceta întorcându-se, scapă scrisoarea)

LUCETA

— Aici sunt Doamnă...

IULIA

E ora mesei?

LUCETA

— Aș dori să fie,
Ca toanele să nu ți le descarci
Pe mine, ci pe masă... (ridică scrisoarea)

IULIA

— Ce ridici
Din vârful degetelor?

LUCETA

— A, nimica...

IULIA

De ce te pleci atunci?

LUCETA

— Să iau ceva...
O mică hârtiuță ce-mi căzuse...

IULIA

Și asta e nimic?

LUCETA

— Când nu privește...
Pe nimeni...

IULIA

— Dar pe cine să privească?

LUCETA

Pe nimeni, dacă-i vorba să citeas
In ea cu răutate și deandoasele...

IULIA

In versuri? — Ți-o fi scris cumva iubitul.

LUCETA

Ba pot să și le cânt... Dar dă-mi un ton...
Căci Doamna se pricepe — nu? — la muzică...

IULIA

Așa puțin... — să le cântăm, să spunem
Pe aria: Iubirea-i fulg în vânt...

LUCETA

Dar asta e o arie ușoară,
Și versurile mele sunt mai grave...

IULIA

Atunci să căutăm ceva mai trist...

LUCETA

Pe care vocea ta l-ar face vesel...

IULIA

Ei, par'c'a ta... Incearcă tu, Luceta.

LUCETA

Mi-e greu să urc...

IULIA

— Să văd de ce e vorba.

Vrea să-i smulgă scrisoarea. Luceta o ascunde la spate și fuge.

Ei, haide-odată, nu-mi face mofturi!
(fuge după ea)

LUCETA (peste umăr)

A, nu pe tonul ăsta, că strici totul... (Iulia o prinde)
Și nu-mi convine...

IULIA (o ciupește)

— Nu?

LUCETA

— Căci prea-i de sus!

IULIA

Obraznico! (fi dă o palmă)

LUCETA

— Acum e prea de jos!

Și strici cu-o notă proastă tot acordul...

— Ah cum n'avem o voce de tenor!

IULIA

Tenor, poftim! Imi place cum-o iei.

LUCETA

O iau cum i-ar plăcea și lui Proteus.

IULIA

Atâta flecăreală, zău, mi-e silă!

Poftim răspunsul meu la toate astea. (rupe scrisoarea)

Și du-te, pleacă... (Luceta se apleacă) Lasă jos hârtiile,

Să nu te-atingi de ele, că mă 'nfurii!

LUCETA

Sărmană fată! — Vai și ce n'ar da,

Cu încă o scrisoare s'o înfurii! (iese)

IULIA

Dar nu era mai bine să mă 'nfurie?

— Ah unghii crude, cum de-ați sfâșiat-o?

Haine viespi, de ce 'nțepeți albinele

Ce 'n stup atâta miere v'au lăsat?

Un petec săruta-voi drept pedeapsă...

Ba rând pe rând pe toate (ridică bucățile) Aici e scris:

« Ah Iulia mea bună »... — și ce rea,

Ce rea am fost! — Dar uite, drept pedeapsă,

Eu numele de pietre mi-l lovesc,

Călcându-mă 'n picioare cu dispreț...

— Pe-acesta-i scris: « Rănitul tău, Proteus ».

— Rănitul meu, la piept să mi te strâng,

Iar rana ta micuță să ți-o caut

Cu leacul suveran al sărutării...

De două, de trei ori stă scris: *Proteus!* (caută în genunchi)

Fii bun, zefir, și-astâmpără-te-o clipă,
 Și literă cu literă mă lasă,
 Cu drag să sorb... — afară de un nume:
 Al meu... — pe-acesta, fă-te uragan
 Și spulberă-l prin râpe și prin stânci,
 In marea 'ntărâtată... — A, un rând,
 In care-i scris de două ori *Proteus!*
 « Al tău Proteus, bietul tău Proteus »...
 « Ah scumpă Iulia »... — Pe-al meu însă mi-l rup...
 Ba nu, că prea frumos se 'mperechează
 Cu vorbele oftate de Proteus!...
 Mai bine pun un petec peste altul...
 Pupați-vă... și strângeți-vă 'n brațe...
 Și faceți tot ce vreți...

LUCETA

— Dejunu-i gata,

(Iulia se ridică tresărind)

Și Domnul vă așteaptă...

IULIA

— Atunci să mergem.

LUCETA

Și cum? o să lăsăm pe jos hârtiile?
 Pe mâna orișicui?

IULIA

— Puțin respect,

De ele dacă ai, mă rog, ridică-le...

LUCETA

Am vrut s'o fac, și tu m'ai luat pe sus!...

— Să stea pe jos, poftim, să și răcească!... (le culege)

IULIA

Da, da, te-apucă mila-acum de ele!...

LUCETA

Ei spune tu ce vrei... Eu văd ce văd,

Că n'oi fi doar mioapă...

IULIA

— Hai odată. (se duc la masă)

(13) Verona: Casa lui Antonio

Intră Antonio cu Panthino, omul lui

ANTONIO

Dar ce vorbeai cu frate-meu, Panthino,
Așa de serios mai adineaori?

PANTHINO

De fiul dumitale, de Proteus,
Nepotul lui...

ANTONIO

— De el?

PANTHINO

— Se cam mira,

Că-l lași să-și risipească anii buni,
 Când alții poate nu așa de nobili,
 Copiii și-i trimet să-și facă drum
 În lumea largă, — unii în războaie
 Să-și caute norocul, — să descopere
 Vreo insulă departe, sau la studii
 În cele mai înalte Academii...
 Proteus ar fi bun la orișicare,
 Din astea — spune el — și m'a rugat,
 Să-ți dau într'una zor, să nu-l mai lași
 Să-și piardă vremea — acasă, c'o să fie
 O lipsă pentru dânsul mai târziu,
 De n'a călătorit în tinerețe...

ANTONIO

Mai trebuie, Panthino, să mi-o spui?
 Mă bat cu gândul poate de o lună,
 Mă uit cum zi de zi se cheltuiește,
 Când știu că pentru-a fi un om întreg,
 Îți trebuie puțin din școala lumii...
 Prin muncă îți câștigi experiență,
 Și 'ncet ți-o împlinești apoi cu timpul...
 — Dar unde-ar spune el să mi-l trimet?

PANTHINO

Știi bine că amicul lui Proteus
 E astăzi în suita împăratului.

ANTONIO

Da cum nu? Valentin, băiat cuminte!

PANTHINO

De ce nu l-ai trimite-atunci acolo?
Acolo 'nvață lupte, turnamente,
Învăță să vorbească, să se poarte,
Să ia 'n sfârșit deprinderi din acele
De care omul are azi nevoie...

ANTONIO

Ideia-i bună, sfatul minunat!
Și iată, ca să vezi că nu glumesc,
Mi-l pun pe loc, în practică... La Curte,
Mi-l duc chiar mâne,

PANTHINO

— Mâne Don Alphonso,

Cu'n grup de tineri, merge chiar la Curte,
Omagiul să-și depună și serviciile,
Cu toții la picioarele 'mpăratului.

ANTONIO

Ei bun, cu ei va merge și Proteus.
(Intră Proteus, memorând o scrisoare)
Dar uite, vine, haide să i-o spunem.

PROTEUS

Ah dulce e cuvântul de iubire!... (aparte)

— E mâna și e inima iubitei!
Zălogul, jurământul ei de dragoste!
— Părinții-acuma numai să consimtă,
Și gata s'a făcut! Sunt fericit!
— Ah Iulia...

ANTONIO

— Dar ce scrisoare-i aia?

PROTEUS

O vorbă dela bunul Valentin,
Adusă de-un amic al amândorura...

ANTONIO

Aha să văd... Să văd și eu ce scrie.

PROTEUS

Dar mai nimic... nimic de fapt nu spune...
Decât că-i fericit că împăratul
Il scaldă în onoruri și favoruri,
— Pe care-ar vrea cu mine să le 'mpartă...

ANTONIO

Și ție-așa ceva nu ți-ar surâde?...

PROTEUS

Eu pot să mă închin dorinței tale,
Și nu dorinței unui simplu prieten...

ANTONIO

Și dacă amândouă-ar face una?...
 Se poate să te mire, însă află.
 Că eu când vreau ceva, s'a terminat.
 Vei merge deci și tu ca Valentin
 La Curtea 'mpărătească pentru-o vreme,
 Vei sta pe un picior de trai acolo,
 Egal cu-al lui... Pricepi? — Fii gata deci,
 Pleci mâne chiar... Hai, nu te mai codi,
 Că știi, porunca mea este poruncă

PROTEUS

Dar, tată, am nevoie de atâtea...
 Mai lasă-mă te rog o zi, sau două...

ANTONIO

Nimic, niciun răgaz. Pornești chiar mâne.
 De tot ce ai nevoie, — va urma!
 Panthino, hai acum. Ți-l dau în seamă,
 Și vezi să fie mâne îmbarcat.

(iese Antonio urmat de Panthino)

PROTEUS

Sării din lac în puț! Sărman de mine!...
 Scrisoarea m'am ferit să i-o arăt,
 Și tocmai teama mea i-a dat prilej,
 Să-mi dea cea mai grozavă lovitură!
 Aidoma cu luna lui April
 E primăvara asta a iubirii:

Acum îți râde soarele în toi...

Acuma ți s'ascunde după nour...

Panthino vine la ușă.

PANTHINO

Vă cheamă Domnul... Repede, vă rog,

Că tare e grăbit...

PROTEUS

— Am și plecat...

Mă doare 'n suflet, vai: s'a terminat!... (pleacă)

(2.1) O stradă în Milan

Valentin urmat de Speed: lui Valentin îi cade o scrisoare

SPEED

Domnișorule, ți-ai pierdut mănușa.

VALENTIN

Nu-i a mea. Nu mi le vezi puse?

SPEED

Păi și asta-a fost pusă. Deci, e-a dumitale...

VALENTIN

Să văd. A, dă-mi-o, e a mea.

— Podoabă dulce-a unei mâni divine,

Ah Silvia, ah Silvia!...

SPEED (cheamă)

Doamna Silvia, Doamna Silvia!...

VALENTIN

Ce-i cu tine, secătură?

SPEED

Doamna nu te poate auzi, domnișorule.

VALENTIN

Și cine ți-a dat voie s'o chemi?

SPEED

Chiar d-ta: mi-ai spus: Silvia, Silvia!

VALENTIN

Ia nu mai face pe deșteptul.

SPEED

Mai adineaori făceam pe prostul...

VALENTIN

Să lăsăm asta. Cunoști pe Domnișoara Silvia?

SPEED

Aia după cere-ți pică mucu...

VALENTIN

De unde vezi tu asta?

SPEED

După-atâtea semne particulare, domnișorul. Mai întâi că ai obiceiul dela o vreme, ca și Domnișoru Proteus, să-ți pui brațele cruciș, ca un nenorocit; apoi, îi dai înainte cu cântece de dragoste, ca un prihor; îi tragi la ofuri ca un școlar care și-a pierdut abecedarul; te miorlăi ca o fetiță care și-a 'ngropat bunicuța; postești ca un om bolnav de stomac; veghezi noaptea ca și când ar da hoții peste 'mneata; și vorbești leșinat ca un milog de Sâmbăta morților. Păi înainte, când râdeai, îi dedeai drumu ca un cocoș; când mergeai, pășeai ca un leu; posteai, da numa după masă; arătai rău, da numai când n'aveai gologani! Da acum, așa mi te-a 'ntors pe dos iubita aia, că mă uit la 'mneata și zău dacă-mi vine să cred că ești stăpânu-meu.

VALENTIN

Cum, Speed, așa de rău arăt?

SPEED

Nu pe dinăuntru, pe din afară.

VALENTIN

Pe din afară? Nu se poate.

SPEED

Ba se prea poate. Pe din afară, ești un gugușciuc ca nimeni altul. Iar pe dinăuntru ai atâtea metehne, că-ți ies ca părul prin căciulă. Incât nimeni nu te poate

vedea fără să devină numai decât doctor, și să vadă
că ești bolnav.

VALENTIN

Da spune-odată, cunoști pe domnișoara Silvia...

SPEED

Aia la care oftezi când stă la masă?

VALENTIN

Și p'asta ai văzut-o!

SPEED

Atuncea n'o cunosc.

VALENTIN

Știi că la ea oftez și n'o cunoști?

SPEED

Știu că-i una tare respingătoare.

VALENTIN

Ba-i mai atrăgătoare chiar decât e frumoasă.

SPEED

Ei vezi că știi?

VALENTIN

Ce știi?

SPEED

Că nu-i frumoasă.

VALENTIN

Vreau să spun că e de o rară frumusețe, dar și grozav de atrăgătoare.

SPEED

Una-i pictată, cealaltă-i fără valoare.

VALENTIN

Cum pictată? Cum fără valoare?

SPEED

Păi dacă se pictează așa de mult că frumusețea ei nu mai are nicio valoare!

VALENTIN

Ce tot cânți tu acolo, eu știu ce-i frumusețea.

SPEED

Pe semne n'ai mai văzut-o de când s'a urîțit...

VALENTIN

De când s'a urîțit?

SPEED

De când o iubești 'mneata?

VALENTIN

O iubesc din clipa 'n care am văzut-o...

SPEED

Dacă o iubești nu poți s'o vezi.

VALENTIN

De ce?

SPEED

Fiindcă iubirea-i oarbă. Ah, de ce n'ai ochii mei, sau ochii din vremea când te dădeai la domnișoru Proteus că umblă fără jartiere.

VALENTIN

Ce-aș vedea atunci?

SPEED

Nebunia dumitale, și urîtenia ei. Fiindcă dacă Proteus de 'ndrăgostit ce era uita să-și lege pantalonii, 'mneata de atâtea oftaturi nu mai vezi cum să ți-i pui.

VALENTIN

Atunci dragul meu să știi că tu ești îndrăgostit, fiindcă azi dimineață ai uitat să-mi cureți pantofii.

SPEED

Aici ai ghicit: eram îndrăgostit de pătucul meu, și-ți

mulțumesc că m'ai scuturat de dragostea mea, fiindcă asta-mi dă dreptul să te scutur și eu pentru a dumitale.

VALENTIN

Vorba e, sunt nebun după ea.

SPEED

Bine-ar fi să pleci puțin, ca să vezi numaidecât că nu mai ești.

VALENTIN

Eri noapte m'a rugat să scriu niște versuri pentru unul pe care-l iubește.

SPEED

Și-ai scris?

VALENTIN

Sigur că da.

SPEED

Versuri șchioape de sigur.

VALENTIN

Ba cele mai bune din lume. Sst, că vine.

Silvia se apropie cu camerista ei

SPEED

Acum să vezi teatru. Doamne, ce păpușerie. Să vezi cum îl joacă pe sfoară!

VALENTIN (se înclină până la pământ)

Doamnă și Domnița mea, o mie de bune-dimineți...

SPEED (aparte)

Mai bine dați-vă bună seara. C'o seară bună face cât o mie de ploconeli.

SILVIA (se înclină)

Domnul și supusul meu, două mii de bune-dimineți.

SPEED (aparte)

Ea i le-a întors cu dobândă, când dobânda el trebuia să i-o dea.

VALENTIN

Am scris cum m'ai rugat o poezie
Aceluia la care ții în taină... (i-o dă)
Cam grea însărcinare pentru mine,
Dar cum puteam să nu te-ascult, Domniță?...

SILVIA (percurgând)

Ah, versuri!... Mulțumesc... Sunt bine-aduse...

VALENTIN

Ba crede-mă, Domniță, sunt chiar slabe...
Căci neștiind de loc de cine-i vorba,
Am scris și eu, așa, pe din afară...

SPEED (rece)

Îți pare poate rău de-atâta trudă...

VALENTIN

Ba dimpotrivă, dă-mi numai poruncă,
Și înc'o mie torn... — Și totuși, Doamnă,

SPEED

Și totuși!... Asta-mi place. Știu ce vrei...
Și totuși n'am să spun. Puțin îmi pasă
(îi oferă scrisoarea)

Și totuși ia-le înapoi... și totuși...
Te rog să știi că-i cea din urmă oară,
Când eu mi te mai tulbur...

SPEED (aparte)

— Da? — Și totuși,
Îl tulburi, și'ncă mult ai să-l mai tulburi...

VALENTIN (roșindu-se)

Dar nu pricep. Sunt versurile proaste?

SILVIA

Ba dimpotrivă, versuri minunate...
Dar fiindcă singur spui c'ai scris în silă,
La ce bun?... Ia-le (îi oferă iar scrisoarea)

VALENTIN

— Vai, da-ți apartin...

SILVIA

Se poate... fiindcă eu le-am comandat...
 Dar nu-i nimic... Or fi pe placul altora,
 Dar mie-mi plac ceva mai pătimăşe (el ia scrisoarea)

VALENTIN

Ei bine-atuncea scriu mai pătimăşe!...

SILVIA

Iar scrise, reciteşte-le, te rog...
 De-ţi plac, cu-atât mai bine... dacă nu,
 Cu-atât mai bine iarăşi...

VALENTIN

— Dacă-mi plac?

Ei cum adică?

SILVIA

— Dacă-ţi plac înseamnă

Că nu le-ai scris de-asurda ... — Şi acuma,
 Iubitul meu supus, la revedere... (se înclină şi trece)

SPEED (aparte)

Ah ce mai joc, ce joc de-a-v'aţi-ascunselea!
 Fug unul după altul ca orbeţii...
 — Şi-l duce, bietul om, ca pe-o sfârlează!...
 El nu mai poate, bietul, după ea,
 Şi ea-l învaţă cum să nu mai poată!...
 Iar el nenorocitul a ajuns

Să-și scrie singur versuri de amor...
A naibii mai e, Doamne, și femeia!...

VALENTIN

Da ce-ți bați capu-acolo, Speed?

SPEED

Dumneata îți bați capul.

VALENTIN

Cum mi-l bat?

SPEED

Cum să fii port-parola Domniței Silvia.

VALENTIN

Către cine?

SPEED

Către 'mneata însuși. La naiba, nu vezi că-ți face curte?
Da-ți făcu și figura!

VALENTIN

Ce figură?

SPEED

Cu scrisoarea.

VALENTIN

Nu mi-a scris nicio scrisoare.

SPEED

Ce să-ți scrie, când ți-o scrii singur? Nu vezi păpușeria?

VALENTIN

Crede-mă că nu.

SPEED

Cum să te cred? Dumneata n'ai văzut c'o ia în serios?

VALENTIN

N'am văzut la ea decât toane.

SPEED

Ba ai mai văzut și-o scrisoare.

VALENTIN

Scrisoarea pe care am scris-o eu, iubitului ei...

SPEED

Ei află că scrisoarea a ajuns la destinație.

VALENTIN

Ah de-ar fi așa!...

SPEED

N'ai nicio grije... E așa cum spun:
 Adesea tu i-ai scris, iar ea sfioasă,
 Ori poate ocupată, n'a răspuns...
 Ori numai s'a temut să nu se afle...
 Și-atuncea pe iubit l-a pus să-și scrie
 Lui însuși... — Tot ce spun este aidoma...
 De altfel ai să vezi... Dar ce-așteptăm?
 E ora mesei...

VALENTIN (suspină)

— Masa eu am luat-o.

SPEED

Se poate, dar dă-mi voie, amorul ăsta o fi el cameleon
 că se poate hrăni cu aer... Dar eu mă hrănesc cu carne,
 și tare mi-e dor de-o ciosvârtă!... Ah, nu fii ca drăguța
 dumitale, și ai milă de un biet muritor (pornesc)

(2.2) Verona: Stradă lângă casa Iuliei.

Proteus și Iulia pe o bancă sub arbori.

PROTEUS

Răbdare, dulce Iulia, răbdare...

IULIA

Răbdare... Nu-i nimica de făcut.

PROTEUS

De cum e cu puțință, mă întorc...

IULIA

Atâta doar... să nu te 'ntorci cu totul!
— Primește-o amintire dela Iulia (ți dă un inel)

PROTEUS

Și tu primește una dela mine (ți dă pe al lui)

IULIA

Iar schimbul cu'n sărut să-l sigilăm...

PROTEUS

Jurând cu mâna 'ntinsă chiar, că dacă
O clipă numai las, iubita mea,
Să treacă fără să oftez la tine,
Prăpăd și foc pe capul meu să cadă...
— M'așteaptă tata... Fii cuminte, Iulia.
E ora când marea se apropie...
Și simt și'n tine lacrima cum urcă...
Adio..

(se îmbrățișază; Iulia pleacă plângând)

Cum? Plecată fără-o vorbă?

Se zice că iubirea mare-i mută...

Că dorul nu e numai în cuvinte...

Panthino apare la distanță.

PANTHINO

Plecăm, ești gata?

PROTEUS

— Vin numaidecât...

Aşa-i durerea... parcă te 'mpietreşte (pleacă)

(23) Launce se apropie încet plângând, ducând un câne pe care îl leagă de un pom.

LAUNCE

Să vezi acum bâzâială pe mine. Ce să-i faci, slăbiciunea familiei Launce! Mi-am primit partea mea, ca fiul risipitor, și mă duc cu cavaler Proteus la Curtea Imperială. Crab, potaia asta-a mea, cred că-i cel mai acru la inimă câne din lume. Maică-mea plângea, taică-meu gemea, soră-mea țipa, slujnica urla, pisica miorlăia, toată casa era cu susu 'n jos. Numai javra asta neagră la inimă n'a vărsat o lacrimă! — ăsta nu mai e câne, e piatră, bolovan! Câne mai câinos ca ăsta n'am văzut! Și-un ovrei ar fi plâns după mine. Păi dacă bunică-mea, cât îi de oarbă, plângea că nu mai vedea de atâta plâns, săraca! Mă rog, să vedeți cum a fost (își scoate pantofii). Pantofu ăsta-i taică-meu, — ba nu, pantofu stâng e taică-meu, — nu, stângu-i maică-mea... da nici așa nu merge... ba da, ba da... Că are pingea ruptă, deci e mama... Și ăsta-i tata... Dracu să mă ia dacă nu-i așa! (îl așază pe bancă) Acum, stimate domn, ciomagu ăs'a-i soră-mea, că tot e ea albă ca crinul și sveltă ca o vargă. Pălăria asta-i Nana, slujnica noastră, nu știți? Iar eu îs cânele, nu, cânele e cânele, și eu îs câne, adică

nu, cănele e căne și eu sunt eu... Bun, s'a făcut. Mă duc acum la taică-meu și spun: (îngenunche) Binecuvintează-mă tăicuțule. Da pantofu nu trebuie să scoată o vorbă... — păi dacă nu mai poate de plâns? Să-mi sărut acum tăicuțu, — așa vezi? (sărută un pantof) — Plânge săracu, cu hohote... Mă duc acum la maică-mea. Ți-ai găsit să scoată ea un cuvânt, — plânge ca pe altă lume, săraca. Bun, o sărut și pe ea (sărută și celălalt pantof) Așaaa. — Uite cum plânge săraca, să se prăpădească, mai multe nu! Ia să mă duc acum la soră-mea. Aoleo, ce mai gemete! — Ei bine, ați văzut? Toată vremea asta potaia n'a vărsat o lacrimă. N'a scos o vorbă. Pe când eu am spălat tot prafu de pe jos cu lacrimile mele...

Panthino se întoarce, în grabă

PANTHINO

Hai Launce, fuga la bord, stăpânu-tău e pe punte și va trebui să vâslești, nu glumă, ca să-l ajungi. Da ce-i, ce plângi, omule? Hai, dă-i zor, potae, că pierzi mareia!

LAUNCE (trist)

Ce s'o pierd, c'o țin legată.

PANTHINO

Ce ții legată?

LAUNCE

Potaia, nu vezi? Javra de Crab.

PANTHINO

Zevzecule, vorbesc de mare: Pierzi fluxul și pierzând fluxul pierzi corabia, și pierzând corabia îți pierzi stăpânul, și pierzându-ți stăpânul îți pierzi pânea. — Da de ce-mi astupi gura?

LAUNCE

Ca să nu-ți pierzi limba.

PANTHINO

Cum să mi-o pierd?

LAUNCE

Cu fleacurile.

PANTHINO

Tu ești un fleac?

LAUNCE

Cum să-mi pierd dom'le marea și corabia și stăpânul și pânea și potaia? (desface pe Crab) Ei drăcie! Da să sece toată marea, și gata sunt s'o umplu din nou cu lacrimile mele. Să stea toate vânturile, și-ți mân corabia numai cu oftaturile mele.

PANTHINO

Hai omule, hai odată: m'a trimes să te chem.

LAUNCE (amenințând)

Cheamă-mă cum vrei.

PANTHINO

Vii ori nu vii?

LAUNCE

Vii cu vii, morții cu morții (se grăbesc să plece)

(2.4) Milan: Odaie în Palatul Ducelui

Valentin și Silvia, stau jos, vorbind încet; Speed înapoia lui Valentin; Sir Thurio (caraghios înzorzonat) urmărindu-i dela distanță.

SILVIA

Supusul meu...

VALENTIN

Stăpâna mea...

SPEED (la ureche)

Stăpâne, cavaler Thurio se uită cam chiondorâș la dumneata.

VALENTIN

Pe semne din prea multă dragoste...

SPEED

De dumneata?!

VALENTIN

De iubita mea atunci...

SPEED

Bine-ai face să-l scarmeni puțin (iese)

SILVIA (glumeț, tare)

Supusul meu e astăzi trist...

VALENTIN

Domniță, par numai așa...

THURIO

Și poți părea ce nu ești?

VALENTIN

Știu și eu?

THURIO

Atuncea te prefaci...

VALENTIN

Ca d-ta...

THURIO

Cum? Eu par ceea ce nu sunt?

VALENTIN

Pari om deștept...

THURIO

Ce probă ai dimpotrivă?

VALENTIN

Prostia dumitale.

THURIO

Unde-mi vezi prostia?

VALENTIN

Sub vestă...

THURIO

Vesta mea e un pieptar.

VALENTIN

Atunci prostia-i dela inimă.

THURIO

Cum adică?

SILVIA

Dar ce te-ai mâniat așa, cavaler Thurio? Ce te-ai schimbat la față?

VALENTIN

Dacă, Domniță, e din speța cameleonului?

THURIO

Un cameleon care tare ar avea poftă să se hrănească mai mult cu sângele decât cu aerele dumitale...

VALENTIN

Ce-a spus stimatul Domn?

THURIO

Am spus, și-am terminat cu d-ta.

VALENTIN

Cam totdeauna termini înainte să începi...

SILVIA

Frumos duel de cuvinte, domnii mei, — săgeată după săgeată!

VALENTIN

Da Doamnă, și mulțumim celei ce ni l-a inspirat ...

SILVIA

La cine faci aluzie, supusul meu?

VALENTIN

La d-ta, Domniță. Au n'ai deschis singură focul? Cava-

ler Thurio își împrumută spiritele din privirile dumitale, și ce 'mprumută cheltuește grațios în compania dumitale.

THURIO

Dacă domnul meu, îți pui mintea cu mine la cheltuială, deșteptăciunea dumitale dă 'n curând faliment...

VALENTIN

Mie-mi spui? Ești o comoară de bărbat... numai și nu o comoară de bani. Altminteri ți-ai plăti măcar valeții, căci după livreaua lor răpănoasă par săracii plătiți mai mult cu vorbe...

SILVIA

Ajunge, domnii mei, uite că vine tata.

Intră Ducele cu o scrisoare în mână.

DUCELE (zâmbind)

Dar fata mea, te văd asediată!...

Amice, am vești bune dela tata...

Dar ce ai zice și de o scrisoare

Cu foarte bune vești dela un prieten?...

VALENTIN

Alteță-aș mulțumi aducătorului...

DUCELE

Cunoști pe Don Antonio din Verona?

VALENTIN

Alteță, îl cunosc ca pe un om,
Din cei mai așezați și cum se cade...

DUCELE

Și n'are-un fiu?

VALENTIN

— Dar cum să nu, Alteță...
Ce seamănă aidoma cu tatăl.

DUCELE

Il chiar cunoști?

VALENTIN

— Mai bine ca pe mine!
Doar suntem prieteni din copilărie,
Cu-o viață petrecută împreună...
Dar eu mai leneș vremea mi-am pierdut-o,
Și nu m'am străduit să trag foloase
Pe calea-anevoioasă-a 'nvățăturii...
Pe când Proteus, fiindcă-așa îl cheamă,
Din ce în ce mai sus s'a ridicat,
E tânăr, dar bătrân la judecată,
La față un copil, dar copt la minte,
In fine, mai presus de orice laudă,
Un om desăvârșit la trup și suflet,
Și-un gentilom, din tălpi și până'n creștet.

DUCELE

Atuncea nu încape îndoială
Că-i vrednic de iubirea 'mpărătesei,
Ca și de-a fi în slujba împăratului.
Ei bine, Domnul meu, acest bărbat
A și sosit și mi s'a prezentat,
Cu bune referințe, și cu gândul
Să stea un cârd de vreme printre noi...
E-o știre care, sigur, te încântă...

VALENTIN

Nimic n'aș fi dorit mai mult pe lume.

DUCELE

Atunci primiți-l după cum o merită,
— Vorbesc de tine Silvia, și Thurio,
Căci despre Valentin nu mai e vorbă!...
Vi-l chiar trimet aci numaidecât (iese)

VALENTIN

Acesta-i cel de care îți spuneam
Că tare aș fi vrut să-l iau cu mine,
De nu-l ținea o dragoste 'n cătușe...

SILVIA

Se vede c'a fost pus în libertate...
Punându-și cheazășie doar credință...

VALENTIN

Sunt sigur că e încă în cătușe.

SILVIA

Dar cum a mai putut, orbit de ea,
Să vadă, bietul, drumul pân' aicea?

VALENTIN

Iubirea are douăzeci de ochi...

THURIO

Se spune mai de grabă că e oarbă...

VALENTIN

Când este vorba de amanți ca tine,
Iubirea mai curând închide ochii...

SILVIA

Dar vai sfârșiți... A, uite că sosește.

Intră Proteus. Thurio iese, dând din umeri.

VALENTIN

Proteus, bun sosit... — (se îmbrățișază) Domniță scumpă,
Acordă-acestui tânăr o favoare...

SILVIA

De este cel de care mi-ai vorbit,
Favoarea stă în propriile-i merite...

VALENTIN

Favoarea ca de azi să facă parte,
Și el dintre supușii tăi, stăpână... (îl prezintă)

SILVIA (înclinându-se).

In cazul când sunt vrednică de dânsul...

PROTEUS

In caz când el e vrednic de stăpâna-i...

VALENTIN

Lăsați acest duel de modestii...
— Și 'ngăduie-i și lui să te slujască...

PROTEUS

Ar fi mândria vieții mele, Doamnă,

SILVIA

Mândria ne impune-o recompensă (el îi sărută mâna)
Fii deci bine-venit la Curtea noastră,
Atâta de umilă...

PROTEUS

— Aș ucide,
Pe ori și cine altul ar mai spune-o...

SILVIA

Că ești bine-venit?

SILVIA

— Că ești umilă...

Thurio se întoarce.

THURIO

Bătrânul, Doamnă, vrea să vă vorbească.

SILVIA

La ordin. Vii cu mine? (lui Proteus) Inc'odată,
Iți spun bine-ai venit... — Vă las acuma,
Ca prieteni, împreună... După-aceea,
Vom fi cu toții iarăși la un loc (iese Silvia cu Thurio)

PROTEUS

La ordinul Alteței Tale, Doamnă.

VALENTIN

Și-acuma, spune, ce mai e pe-acasă?

PROTEUS

Ai tăi sunt bine toți și te sărută.

VALENTIN

Și-ai tăi?

PROTEUS

— Deasemeni bine sănătoși...

VALENTIN

Și ce-ți mai face dragostea, iubita?

PROTEUS

Dar ce interesează?... — Știu c'odată,
Asemenea povești te plictiseau...

VALENTIN

Da, da, dar asta-a fost, cum spui, odată...
Disprețul meu de-atunci îl ispășesc!
— Din tronul ei tiran — atotputernică —
Iubirea-acuma, vai, m'admonestează
Cu posturi lungi de-amară pocăință,
Și nopți de veghe, zile de suspin...
Din ochii care-acuma sunt orbiți,
— Și drept pedeapsă c'am nesocotit-o —
Ea somnul mi-a gonit, făcând dintr'ânșii
Doi paznici triști ai inimii zdrobite.
Iubirea-i o regină absolută,
Și-atât de mult m'a 'ngenunchiat, că nu văd
Pe lume o durere ca durerea,
Și nici o bucurie ca aceea
De-a fi supusul ei... — Iubire sfântă,
Atât, atâta numai pot să spun,
E singurul cuvânt din care, dragă,
Mai pot să beau, să dorm și să mănânc...

PROTEUS

Ei par'că nu-ți citisem eu în ochi!...
Și idolul acesta-al tău e Silvia...

VALENTIN

E Silvia... Și spune, nu-i un înger?

PROTEUS

Un înger de femeie... — dar terestru!...

VALENTIN

Terestră, dar divină!

PROTEUS

— Ce să spun? ...

VALENTIN

Orice... Fiindcă iubirea se nutrește,
Din vorbe...

PROTEUS

— Când eram și eu bolnav,
Imi dai pilule-amare... Iată-acuma,
Că eu ceva la fel ți-administrez...

VALENTIN

Dar spune cel puțin că dacă nu e:
Divină, orișicum e o princesă!
Regină pe pământ!...

PROTEUS

— După a mea!

VALENTIN

Ei cum după a ta? Ei știi că-mi place?
Adică mă rănești în ce-am mai scump?

PROTEUS

Dar cum adică-a mea nu-i mai frumoasă?

VALENTIN

Ba chiar aș vrea s'o ajutăm să fie!
Punând-o bunăoară aci să poarte
Domniței mele trena, ca pământul
Să nu cuteze poala să-i sărute,
Și mândru de favoarea că o vede,
Să uite că mai sunt pe lume flori,
Și 'n haina lor să nu se mai îmbrace...

PROTEUS

Ei nu te mai întrece-acum cu lauda...

VALENTIN

Mă iartă, dragul meu, dar nu-s cuvinte
Pe lume de ajuns ca să o laude;
E-o ființă care 'ntunecă deadreptul,
Cu frumusețea-i orice frumusețe!
— E singura...

PROTEUS

— Ei las'o-atuncea singură...

VALENTIN

Dar nici nu mă gândesc! — Dacă-i a mea?
 A fi stăpân pe-această nestemată
 Mă face mai bogat ca cinci oceane
 În care tot nisipu-ar fi de perle,
 Și apa-ar fi nectar ceresc, iar stâncile,
 Din aur prea curat! — Mă iartă-amice,
 C'am și uitat de tine, dar amorul,
 Mă face s'aiurez... — Rivalul meu,
 Un mare gogoman pe care Ducele,
 Îl place pentru marea lui avere,
 S'a dus cu ea, și trebuie să-i caut,
 — Amoru-i frate bun cu gelozia...

PROTEUS

Dar ea te vrea?

VALENTIN

— Ei cum, ne-am logodit!...

Ba am fixat și ora cununiei...
 — Și planul cum, de pildă, s'o răpesc...
 Mă cațăr sus, pe scara de frânghie,
 Și iată-mă pe calea fericirii...
 Acuma hai în cameră cu mine,
 Că poate-mi dai, amice, vreo idee...

PROTEUS

Mergi tu întâi... Te caut după-aceea...
 Mă duc în port să-mi iau ceva din lucruri...
 Îmi trebuie atâtea!... — Și-apoi vin.

VALENTIN (la ușă)

Dar vii numaidecât...

PROTEUS

— S'a isprăvit! (Valentin pleacă)

Așa cum cuiul doar prin cui se scoate,
 Și cum un astru pe-altul eclipsează,
 Așa iubirea veche mi se 'ntunecă
 De noua mea iubire... Este dragoste,
 Sau numai o părere?... Mă înșel,
 Acum, sau mai nainte mă 'nșelam?
 Ori ea, cu frumusețea-i, pur și simplu,
 M'a scos din minți!... E clar, e o minune!
 Dar tot așa-i și Iulia mea scumpă,
 Iubita mea, sau fosta mea iubită,
 — Topită ca în foc un chip de ceară,
 Din care pic de urmă nu rămâne...
 Mă simt par'că strein de Valentin...
 Nimic din tot ce-a fost odinioară...
 Dar cum să mai iubești pe cineva
 Când sufletul ți-e plin de o femeie?
 Și asta, când aproape n'o cunosc...
 Dar ce-o să fie, vai, când voi cunoaște-o?
 Abia dac'am văzut-o, și-s nebun:
 Să văd minunea ei mai, de aproape,
 Imi pierd — mi-e teamă — și lumina ochilor!
 — Voi face tot ce pot să mă feresc,
 De nu, va trebui s'o cuceresc! (pleacă pe gânduri)

(2.5.) Milan: o stradă lângă chei; o cârciumă pe aproape

Speed întâlnește pe Launce, cu cânele

SPEED

Ehei, Launce, fii bine venit la Milan.

LAUNCE

Ce bine-venit, dragă? Nu-s binevenit de loc! Am fost totdeauna de părere că un om nu-i spânzurat până nu-i pus în ștreang, și că nu-i bine venit până ce nu i s'a pus ceva în palmă, și gazda nu i-a spus: uite pentr'un vinișor.

SPEED

Lasă, haimana, că te duc eu la o cârciumioară!... Unde pe-o băncuță îi tragem un bine-ai-venit pe sprinceană. Da ascultă, măi, cum s'a despărțit stăpănu-tău de Domnița Iulia?

LAUNCE

Cum să se despartă? Au înghițit de câteva ori în sec, și p'ormă au râs și ei...

SPEED

Il ia de bărbat?

LAUNCE

Da de unde?

SPEED

Atunci el o ia pe ea!

LAUNCE

Nici atât.

SPEED

Cum adică s'au stricat?

LAUNCE

Da ce sunt pești să se strice?

SPEED

Spune, omule, cum stau?

LAUNCE

Stau amândoi pe două picioare.

SPEED

Mare dobitoc. Nici chip să te 'nțelegi...

LAUNCE

Cum să mă 'nțelegă, măi, un prost? Pe mine și bâta asta mă 'nțelege.

SPEED

Te-o fi 'nțelegând...

LAUNCE

Vrei să vezi? Uite, eu mă proptesc în bâta, și bâta se proptește 'n mine.

SPEED

Și dacă?

LAUNCE

Asta 'nseamnă, prostule, că ne 'nțelegem de minune.

SPEED

Da spune, măi, se iau ori ba?

LAUNCE

Intreabă și tu cânele. Dacă Crab spune da, e da; dacă Crab spune nu, e nu. Dacă Crab dă din coadă, fără să spuie da ori ba, e da ori ba.

SPEED

C'un cuvânt, e da.

LAUNCE

Secretu ăsta n'ai să-l afli dela mine decât pe cale de parabolă...

SPEED

Măcar să-l aflu. Da ce spui Launce că stăpânu-meu e 'n-drăgostit la toartă?

LAUNCE

Așa l-am cunoscut o viață 'ntreagă.

SPEED

Cum l-ai cunoscut?

LAUNCE

Ca mare gogoman.

SPEED

Javră, te faci că nu 'nțelegi.

LAUNCE

Prostule, înțeleg pe stăpănu-tău, nu pe tine...

SPEED

Eu spun că lui stăpănu-meu i s'au aprins călcâiele...

LAUNCE

Și eu spun că puțin îmi pasă dacă-i ard călcâiele ori ba. Dacă vrei să-i ardem noi o bere, bine. Dacă nu, ești un ăla, un ebru, și nu meriți numele de creștin.

SPEED

De ce măi?

LAUNCE

Fiindcă n'ai atâta milă 'n tine ca să mergi la o bere cu'n creștin. — Hai, vii ori ba?

SPEED

Ba bine că nu!... (intră la cârciumă)

(2.6.) Proteus trece încet, în drum spre chei

PROTEUS

Pe Iulia s'o la , aş fi sperjur...
 Pe alta s'o iubesc, sperjur deasemenea...
 Sperjur şi dacă prietenu-mi trădez...
 Dar dacă-acelaşi zeu ce m'a făcut
 Să jur odată, îmi impune-acuma
 Să fiu sperjur, şi încă întreit?!...
 Amorul pentru care am jurat,
 Imi cere jurământul să mi-l calc...
 Ah sfânt imbold, de vrei să fac păcat,
 Învaţă-mă şi cum să mă prefac...
 O stea pâlپătoare am iubit,
 Iubesc acum un astru printre aştrii...
 Un act pripit se uită tot în pripă;
 Şi n'are cap mai mult decât voinţă,
 Acel ce nu alege-atunci când are
 În viaţă de ales... — Vai Doamne, Doamne,
 Aşa vorbesc de fiinţa proclamată
 Regină 'n mii şi mii de jurăminte?!...
 Dar poţi să nu iubeşti?... — şi ce fac oare
 Acum când uit pe una pentru alta?
 Ştiu bine, pierd un prieten, o iubită...
 Dar altfel nu mă pierd pe mine însumi?
 Pe când aşa, în loc de-o fostă Iulie,
 O Silvie-am găsit; în locul prietenului,

In fine m'am găsit pe mine însumi...
 Mai scump îmi sunt eu mie decât altuia...
 Iubirea 'ncepe 'ntâi cu tine însuși...
 Iar Iulia, pe lângă-această Silvie
 — Mi-e martor cerul care-a zămislit-o —
 E — ce să spun? — aproape-o arăpoaică!
 Să uit atunci c'a fost pe lume-o Iulie,
 De ea să-mi amintesc ca de o moartă,
 — Dușman chiar să mi-l fac pe Valentin,
 Da 'n schimb iubita mea să fie Silvia!...
 A fi necredincios față de alții,
 E-a fi față de tine credincios.
 — In seara asta urcă pe o scară,
 De frânghie, la cerul sfânt al Silviei...
 Imi cere ajutor: să mi-l ajut!
 Să dau de știre tatălui, de fuga
 Și toată stratagema lor... Infuriat,
 Acesta-l izgonește... vrea să dea,
 Lui Thurio pe Silvia... Nătângul,
 Mi-l joc însă ușor, și-l dau în lături!
 Iubire, dă-mi aripi să 'nfăptuiesc,
 La fel de iute cum și născocesc (și continuă drumul)

(2,7.) Verona. Odaie în casa Iuliei

Iulia, studiind o hartă; Luceta cosând

IULIA (ridică ochii)

Ajută-mă Luceta, dă-mi un sfat.

Tu știi că ești tăblița 'n care gândurile,
 Imi stau în slove limpede săpate, —
 Și asta mai ales când sunt în dragoste...
 Dă-mi mijlocul s'ajung până la dânsul,
 Dar fără să mă simt îngenuncheată...

LUCETA

E drumul însă lung și-anevoios...

IULIA

Credința dă putere pelerinului
 Să-și ducă pașii dincolo de mări...
 Cu-atât mai mult, Luceta mea, când dorul
 Îți pune par'că aripi la picior,
 Iar zboru-i pentru-o ființă adorată.

LUCETA

Mai bine-așteaptă-l, Doamnă, să se 'ntoarcă...

IULIA

Dar nu pricepi că ochii lui sunt hrana,
 Sunt hrana mea, că mor de foamea asta,
 Pe care-o sapă 'n mine depărtarea?
 Tu nu știi cum e dragostea? Un foc,
 Pe care, mai de grabă-aprinzi zăpada,
 Decât să-l faci cu vorba să se stingă.

LUCETA

Eu știu că nu pot inima să-ți sting,
 Doar focul vreau puțin să-l domolesc...

IULIA

Cu cât încerci, cu-atât mai aprig arde.
 O apă care-alunecă agale
 Din drum oprită, spumegă cu furie;
 Dar dacă cursul nimeni nu-i împiedică,
 Ea cântă și s'alintă cu prundișul,
 Cu papura se 'mbie și sărută,
 Și susură la orice cotitură
 Jucându-se pe drum și zăbovind,
 De bună voie până se revarsă...
 Și-atunci mă lasă și pe mine 'n voie,
 Să fiu ca și pârâul de cuminte,
 Jucându-mă la fiecare pas
 In drum spre marea, sfântă mea iubire, —
 Și'n ea să pier, ca sufletele bune
 Ce mor tânjind s'ajungă 'n Elizee...

LUCETA

Dar cum să mergi și cum să te îmbraci?

IULIA

In haine de bărbat, să nu dau loc
 Bărbaților de mine să se lege...
 Luceta, travestește-mă 'ntr'un paj,
 Un paj drăguț, de curte 'mpăratească.

LUCETA

Să-ți tai atuncea părul mai întâi...

IULIA

Ba nu, mi-l legi cu fire de mătase,
In bucle zvânturate de ştrengar,
Un tânăr chiar ca mine, serios,
Işi poate 'ngădui un mic capriciu...

LUCETA

Şi cum să-ţi tai, de pildă pantalonii?

IULIA

Pe mine mă întrebi? Atunci întreabă
Un Domn cam cum ar vrea să-i cadă foile!...
— Ii taie după cum te taie capul!

LUCETA

Ii vrei, de pildă, ştii, mai strânşi pe pulpă?...

IULIA

Ei nu, că asta prea ar fi de tot ...

LUCETA

Şi ştii că pantalonilor le place
Să aibe 'n faţă o deschizătură...

IULIA

Luceta, fă precum te taie capul,
Şi crezi mai potrivit... Dar ce-o să spună,
De mine lumea când o fi s'audă

De nemaipomenita aventură?
Adică n'o să-și facă o părere?

LUCETA

De lume dacă-ți pasă, stai acasă.

IULIA

Atâta rău!

LUCETA

— Atuncea lasă lumea,
Și pleacă... Doar Proteus să se bucure,
Că lumea, — treaba ei ce spune 'n lipsă! —
Mi-e teamă însă nu cumva Proteus...

IULIA

Proteus? Despre asta nicio grije!
Atâtea jurăminte, mări de lacrimi
Și probe nesfârșite de iubire...
— Imi pun pentru Proteus mâna 'n foc...

LUCETA

Dar toate sunt unelte 'nșelătoare...

IULIA

In mâna poate doar a ticăloșilor...
Dar stele bune-au luminat sosirea
Pe lume-a lui Proteus. — Vorba lui,
E vorbă, jurământul: jurământ!

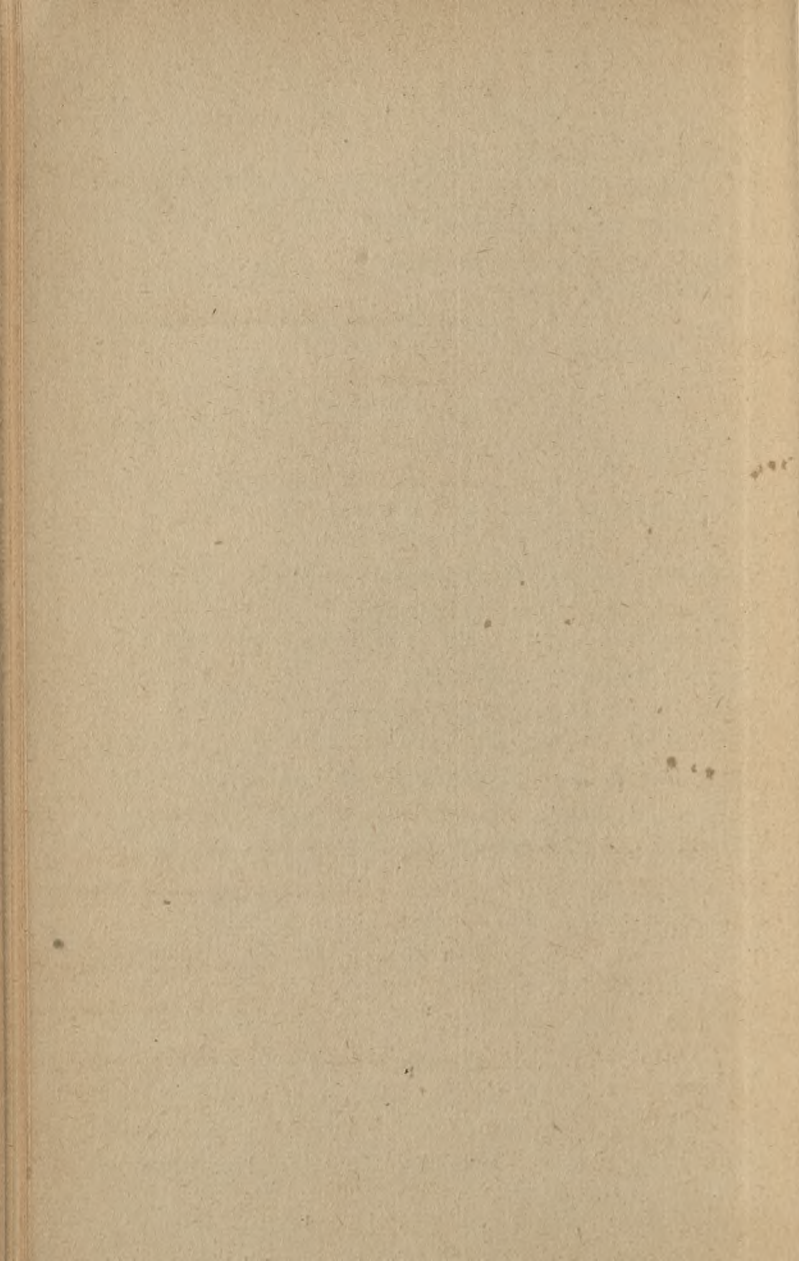
Iubirea lui, iubire-adevărată!
Iar gândul, tot ce 'n lume-i mai curat,
— Ca lacrima din suflet de curat,
Departa tot atâta de minciună
Ca cerul de pământ!...

LUCETA

— Numai să fie!

IULIA

De ții puțin la mine, fă-mi plăcerea,
Și nu avea un pic de îndoială.
Iubește-l dacă vrei să te iubesc,
Și-acuma, hai, în cameră la mine,
Să facem însemnări de tot ce trebuie,
In mult dorita mea călătorie.
Iți las în seamă tot ce am, Luceta,
Renuma, și pământ, și acareturi...
In schimb de-aici dă-mi drumul cât mai repede,
Hai, taci acuma... Nu mai sta o clipă,
Mă doare 'n suflet orișice risipă...

(3.1.) Milan: In fața palatului Ducelui.

Intră Ducele, Thurio, Proteus

DUCELE (lui Thurio)

Ne lasă doar o clipă-acuma singuri,
Avem, te rog, un lucru între noi...

(Thurio se înclină și pleacă)

— Ei spune-acuma, ce-ai de spus, Proteus?

PROTEUS

Alteță dragă, legea prieteniei
Mai mult ar cere poate să ascund,
Decât să dau pe față, dar cu mintea
La tot ce tu făcut-ai pentru mine
Simt par'că o muștrare de conștiință
Ce uite îmi ordonă să destăinui
Ceva ce altfel nimănui n'aș spune...
Alteță, Valentin în noaptea asta,
Vrea fata să-ți răpească... Mi-a și dat,
Din fir-a-păr tot planul în vileag...

Cum însă știu că vrei s'o dai lui Thurio,
 Și fuga lor — oricât pe placul fetei —
 Ar fi nenorocire pentru Tine,
 Am luat-o drept o sfântă datorie
 Să dau pe față planul, mai de grabă,
 Decât să las pe capul tău să cadă
 Un munte de neazuri de sub care
 S'aluneci spre o moarte timpurie...

DUCELE

Iubite-amice, cum să-ți mulțumesc?
 Și cum să-ți spun ce mult mă 'ndatorezi?
 Simțeam și eu că-i lucru necurat
 La mijloc... Nu odată m'am făcut,
 Că dorm buștean, ca multe să aud...
 Vroiam chiar dela Curte să-l gonesc,
 Dar teama de-a nu merge prea departe
 În zelul meu de tată, m'a făcut
 Să par cu dânsul prieten mai de grabă,
 Și astfel, mai ușor să-l urmăresc;
 Și cum prinsesem firul, și cum știu
 Ce lesne-i să sucești un cap de fată —
 Pe Silvia-am culcat-o sus în turlă,
 Sub cheie... Să poftească-atunci s'o fure!

PROTEUS

Dar tocmai asta vreau să spun: că mijlocul
 L-a și găsit! Pe-o scară de frânghie
 El vrea până la dânsa să se urce,
 S'o scoată pe fereastră... Chiar acuma,

Va trece pe aici... Il poți surprinde...
Dar fă-o cu atâta 'ndemânare
Ca nici prin gând de mine să nu-i treacă...
Doar nu din ură pentru el o fac,
Ci numai din iubire pentru tine...

DUCELE

Îți dau cuvântul, nu va ști nimic.

PROTEUS

Adio-atunci, că uite, chiar sosește. (se retrage în palat)
Valentin trece grăbit, cu manta pe el, în cisme.

DUCELE

Dar unde te grăbești așa, amice?

VALENTIN

Cu voia-Alteței Tale, să-mi trimet
Ceva scrisori acasă... e un om...

DUCELE

Scrisori mai importante?

VALENTIN

— Spun în ele,
Ce bine-o duc la Curtea Ta, Alteță...

DUCELE

Atunci mai pot s'aștepte... Stai o clipă,

Cu mine, tare-aș vrea să-ți spun ceva...
 Dar rogu-te, rămâne între noi... (îl ia de braț)
 Tu știi cred că mi-am pus în gând să dau
 Pe Silvia lui Thurio...

VALENTIN

— Știu, Alteță...

Și ce să spun? Nimic mai potrivit!
 I-un om bogat și plin numai de daruri
 Făcute să surădă unei fete...
 — Rămâne doar s'o faceți să-l iubească...

DUCELE

Ei asta, că-i o fată-așa de rea,
 Și-așa de îngâmfată și ursuză,
 C'adesea mă întreb: e fata mea?
 De mine, tatăl ei, puțin îi pasă!
 M'a pus pe gânduri, nu știu ce să fac...
 De unde tot aveam și eu nădejdea
 Să fac dintr'însa cărja bătrâneței,
 Poftim, acum îmi caut o nevastă,
 De fată ne mai vrând să știu o iotă!
 Iar cum de mine nici habar nu are,
 Ca și de-averea mea, poftescă zestre!
 — S'o ia un prăpădit!...

VALENTIN

— Și ce pot face,

Alteță, pentru Tine?...

DUCELE

— E'n Milan,

O Doamnă minunată din Verona...
 Mi-e dragă... Dar e-atâta de sfioasă,
 Că arta mea 'nvechită nu ajunge
 De loc s'o 'ncânte... Este — nu-i așa? —
 Și 'n dragoste o modă... Tu ești maistru,
 Și tare te-aș ruga să mă înveți
 Cam cum s'ajung la inima-i...

VALENTIN

— Cu daruri.

Când vezi că nu faci mai nimic cu vorba,
 Un dar tăcut în felul lui grăiește,
 Mai mult decât o seamă de cuvinte...

DUCELE

Dar nu i le-am trimes și le-a respins?

VALENTIN

Trimete-i încă, n'o slăbi o clipă:
 Femeilor le place să se joace:
 Te-alungă 'ntâi, ca apoi să te cheme,
 Se 'ncruntă, însă nu o fac din ură,
 Ci numai ca să-ți fie și mai scumpe.
 Te ceartă una, n'o lăsa în pace,
 Căci dac'o lași săraca 'nnebunește!
 Iți face nazuri, nu le lua în seamă,
 Căci *du-te* pentru ea înseamnă *vino!*

Ridic'o 'n slavă, toarnă-i, lingușește-o,
 Și drac de-ar fi, tu spune-i că e înger!
 Repet: numai bărbat nu e acela
 Ce-având o limbă 'n gură nu-i în stare
 Cu limba lui să fure o femeie...

DUCELE

Părinții însă au făgăduit-o,
 Se zice, unui nobil, și o țin
 Așa de strâns, că nimenea nu poate
 S'ajungă pân' la ea în timpul zilei...

VALENTIN

Ei asta, par'că nu mai sunt și nopți!

DUCELE

Dar porțile sunt puse sub zăvor,
 Și cheile la loc ascuns, ca nimenea
 S'o poată dibui...

VALENTIN

— Și nu-s ferestre?...

Te cațări frumușel până la ele!

DUCELE

Odaia-i sus de tot dela pământ,
 Iar zidu-așa de drept, că e primejdie
 De moarte să încerci...

VALENTIN

— Ei știi că-mi place!

O scară de frânghie cu cârlige,
Și urci la ea mai bine ca Leândru
In turla 'n care căuta pe Hero!

DUCELE

Pe ce-ai mai scump în tine, Valentine,
Hai, caută-mi o scară...

VALENTIN

— Pentru când?

DUCELE

Știu eu? chiar noaptea asta... că iubirea
Știi bine, i-un copil nerăbdător...

VALENTIN

Ai scara pe la șapte...

DUCELE

— Inșă trebuie...

Să fiu eu singur... cum să duc eu scara?...

VALENTIN

S'o duci? dar orișicine-o poate duce...
O mantie să ai, ca s'o acoperi...

DUCELE

Mai lungă ca a ta?

VALENTIN

— Ba cam atâta...

DUCELE

Să văd... Aha, am una chiar așa...

VALENTIN

Dar orișicare merge...

DUCELE

— Nu, dar vreau,

Să văd cam cum îmi vine... Fii drăguț,
Și dă-mi-o s'o încerc puțin pe-a ta.

(smulge mantaua lui Valentin; scara și o scrisoare cad jos)

— Dar ce văd? O scrisoare! Pentru Silvia!!

Și uite, uite Domnule și scara!

— Imi dai cred voie numai un moment... (citește)

«La Silvia ah gândurile-mi zboară,

Ca sclave la picioare i se-așează,

Stăpânul lor în stare e să moară,

Acolo unde ele doar oftează.

Heralzii-i odihnesc acum la sân,

Iar eu, care-i trimet, blestem norocul

Ce face ca eu singur să rămân,

Departe, să-mi aștept în van sorocul,

Plângând că nu pot fi și eu admis,

La sânul tău, Domnița mea din vis ».
 — Și înc'un rând: « In noaptea asta, Silvia,
 Să știi că vin să te eliberez ». (se întoarce la Valentin)
 Aha! — și ca să vii, ai gata scara!...
 — Un fel de Phaeton urcând la ceruri,
 In carul de văpaie al Amоруlui!...
 Te dai la stele — nu? — fiindc'au fost bune
 Făptura ta de rob s'o lumineze!
 Imparte lingușiri și-ademenire
 La cei de teapa ta!.. — și află astăzi,
 Că dacă — nu din ură, ci din milă —
 Iți dau nimic mai mult decât surghiunul,
 E fiindcă vrednic ești numai de-atâta.
 Fă-ți cruce deci, și spune mulțumesc.
 Dar dacă nu-ți iei grabnic tălpășița,
 Și 'n jurul fetei tot mai dai târcoale,
 Să știți c'aveți de furcă-atunci cu mine,
 Și 'n mine nu aveți decât un dușman.

(Valentin se aruncă la picioarele sale)

— Nimic, s'a isprăvit!.. Dacă mai ții,
 La viață, pleacă, piei din ochii mei!
 (și întoarce spatele și pleacă în palat)

VALENTIN (încrămenit)

La viață să mai țin? Mai bine moartea!
 La ce e bună viața când e una
 Cu Silvia, și nu mai am pe Silvia?
 Mai am ceva pe lume ca plăcerea
 De-a sta cu ea, de-a sta în umbra ei,
 Ca'n umbra unei stătui minunate?

Când nu e lângă mine ea o noapte,
 Mai cântă undeva privighetori?
 Când nu-i o zi iubita lângă mine,
 Mai e pe lume zi, mai e lumină?...
 — E ființa mea, și ființa mea-i nimica
 De nu se mișcă, crește și se 'mbată
 Din chiar făptura ei divinizată.
 Fugind de Duce, nu fug deci de moarte:
 Din contra, dacă stau înseamnă moarte...
 Dar și de plec, mai am de vieață parte?

(își îngroapă fața în pământ) (Proteus și Launce vin din palat)

PROTEUS

Aleargă paj, aleargă și dă de el.

LAUNCE (aleargă 'n sus și 'n jos, și apoi strigă)

— Eheii, eheii!

PROTEUS

Ce vezi? Vezi ceva?

LAUNCE (dă de Valentin)

Pe cine căutam. Pe Valentin în carne și oase.

PROTEUS

Valentin! (se apleacă spre el)

VALENTIN

Eu sunt Valentin?

PROTEUS

Atunci umbra lui.

VALENTIN

Nici atât.

PROTEUS

Atuncea cine ești?

VALENTIN

Sunt nimeni.

LAUNCE

Poate Nimeni să vorbească? Să dau în el, stăpâne, să vedem.

PROTEUS

În cine să dai?

LAUNCE

În Valentin!

PROTEUS

Fugi de-acolo zevzecule!

LAUNCE

Păi dacă dau în nimeni!... (ridică bâta)

PROTEUS

Hai, taci odată, caraghiosule.
— O vorbă numai, dragă Valentin.

VALENTIN

O vorbă bună, dacă pentru mine
Mai ai... căci altfel câte am pe cap...

PROTEUS

Atuncea să-mi îngrop în mine vestea,
Că-i veste rea, de nemaiauzit...

VALENTIN (ridică ochii)

A murit Silvia?

PROTEUS

Ești nebun?

VALENTIN

Nebun pe lume-i numai Valentin,
Când ea l-a părăsit... — M'a părăsit?

PROTEUS

Dar ce-ai înnebunit?

VALENTIN

Nebun e Valentin când încetează
Să fie Valentin și pentru Silvia...

LAUNCE

Ești nu nebun, ci numai surghiunit...

PROTEUS

Da, da, ești rupt de Silvia și prieteni.

VALENTIN

Ei bine, asta știu... — i-o știre veche:
Mai mult dac'o aud, îmi rupe inima.
Dar Silvia o știe?

PROTEUS

— Cum să nu?

Ba află că sentința a primit-o
C'un val de perle moi, adică lacrimi.
Cu ele 'n ochi, cu ființa ei întreagă
Adusă la genunchii reci ai tatălui,
Ea mânilor-și frângea, pălite par'că,
De albe ce erau de suferință.
Dar nici îngenuchiarea, nici suspinele,
Nici palidele mâni, și nici chiar lacrimile,
Nimica nu-i putu mișca părintele...
El da 'nainte zor cu Valentin,
Iar plânsul ei mai mult l'întârâta.
Incât văzând că nu mai tace-odată,
A dus-o la 'nchisoare, promițându-i
S'o ție-acolo încă mult și bine...

VALENTIN

Ajunge dacă nu vrei să-mi reverși
 Cu fiecă cuvânt otravă 'n suflet,
 — Ori dacă vrei, îmi toarnă în ureche
 Un ultim strop, în clipa cea din urmă...

PROTEUS

Dar nu e timp de jale, Valentine...
 Mai bine scapă ce mai poți scăpa.
 Doar timpul poate leac să mai aducă.
 Iubita s'o mai poți vedea, nici vorbă!
 Iubita ta de-acum e numai moartea...
 Nădejdea însă-i cârja 'ndrăgostiților;
 În cârja asta sprijină-ți durerea,
 Și du-te 'n lume... Ori de unde-ai fi,
 Un rând trimes te poate 'nlocui...
 — La sânul alb al ființei adorate,
 Am chiar depus un rând... (Valentin se ridică) Dar nu
 e vreme,
 Acum de tânguiești... Mai merg cu tine,
 Puțin, să mai vorbim... (Proteus îl conduce) De dragul
 Silviei,
 De nu de dragul tău, ia seama bine,
 La ce te-așteaptă... Haide, hai cu mine...

VALENTIN

Rogu-te Launce, dacă-mi vezi omul, spune-i să vie
 repede să mă întâlnească la poarta de nord a orașului.

PROTEUS

Du-te, băiete, și-l găsește. Haide Valentine!

VALENTIN

Ah scumpă Silvia! Sărmane Valentin! (pl acă)

LAUNCE

Uitați-vă acum la mine: Un mare zevzec, nu? Și totuși, cât de zevzec oi fi, am atâta cap ca să văd că stăpânu ăsta-al meu e-o mare secătură. Dar cu atât mai bine dacă-s pe lume secături, și el e una! Da nu s'a născut încă ăla care să știe că Launce e amorezat lulea. I-un secret pe care nu mi-l scoți nici cu patru cai înaintași... Nici n'am să vă spun cine-i femeia. Și totuși, e-o femeie. De ce femeie, nu spun nici mort. Numai că-i o lăptăriță. Da nu o fată d'alea de umblă 'ncoace și 'ncolo, da ce să spun, e-o fată. O fată de prăvălie, cu simbrie, ce mai calea-valea. (se caută în buzunare) Are mai mult miros, ca un prepelicar, ceea ce la o fată ca ea, ehei, face mult.

Uite și lista ei de bucate, adică lista cu toate însușirile pirsoanei în chestie. *Imprimis*; poate să se ducă și aducă. Păi găsiți-mi mie vaca aia care poate face mai mult. *Ergo*, face mai mult decât o vacă. *Idem*: știe să mulgă. Păi asta 'nseamnă că are labele curate, ceea ce e mult la o fată ca ea. Intră Speed.

SPEED

Ei, jupâne Launce, ce mai spune înălțimea ta?

LAUNCE

Inălțimea mea a cam intrat la apă.

SPEED

Ha, obiceiul matale să te joci de-a cuvintele. Vreau să spun, ce-i cu hârtia aia? Ce-i în ea?

LAUNCE

Vestea cea mai neagră din câte-ai auzit.

SPEED

Neagră? Cum?

LAUNCE

Ca cerneala.

SPEED

Să vedem, să vedem.

LAUNCE

Fugi d'acolo, zevzecule, tu știi să citești?

SPEED

Ba bine că nu.

LAUNCE

Să vedem atunci. Ia spune cine te-a făcut?

SPEED

Ei, asta-i, fiul bunicului meu.

LAUNCE

Mare zevzec, vezi că nu știi? Vezi că ești un om fără carte? Te-a făcut fiul bunicei tale, băăă.

SPEED

Nu așa; dacă vrei să știi câtă carte știu, ascultă-mă după țidula aia-a ta.

LAUNCE

Bun, dragă Speed. (îi dă hârtia) Și sfântul Nicolae, patronul școlarilor, să-ți ajute!

SPEED (citind)

« *Imprimis* : Știe să mulgă ».

LAUNCE

Asta-așa e.

SPEED

« *Idem*, Știe să facă bere ».

LAUNCE

D'acolo și vorba: strașnică muiere, dacă face și bere.

SPEED

« *Idem*, Știe să coasă ».

LAUNCE

Cu coasa!

SPEED

« *Idem*, Să cârpească ».

LAUNCE

Să mă cârpească, dragă, de ce nu?

SPEED

« *Idem*, Să spele și să frece ».

LAUNCE

Te freacă numărul unu!

SPEED

« *Idem*, Să toarcă ».

LAUNCE

Să te toarcă și întoarcă!...

SPEED

« *Idem*, Și încă altele care nu se spun ».

LAUNCE

Aha, știe să facă copii din flori, că numai aia nu se spune...

SPEED

« Acum iată păcatele ».

LAUNCE

Fiecare femeie cu păcatele ei.

SPEED

« *Idem*, Nu-i de sărutat pe nemâncatele, că miroase ».

LAUNCE

Mânca-o-ar nenea!

SPEED

« *Idem*, Da are gură bună de pupat ».

LAUNCE

Asta ca să uiți mirosu.

SPEED

« *Idem*, Vorbește'n somn ».

LAUNCE

Asta, ca să nu doarmă când vorbește!

SPEED

« *Idem*, Vorbește puțin ».

LAUNCE

Comoară la casa omului. Cine-i prostu care-a pus asta în rându păcatelor? Șterge-o și pune-o în capu virtuților.

SPEED

« *Idem*, E cam rea de muscă ».

LAUNCE

Șterge-o și p'asta, că-i dela maica Eva și n'ai ce-i face!

SPEED

« *Idem*, Nu prea are dinți »...

LAUNCE

Nu-i nimic, am eu, și-mi place să ronțai.

SPEED

« *Idem*, Da' n schimb are draci ».

LAUNCE

Nu-i nimic, și asta-i dela Eva citire...

SPEED

« *Idem*, Ii place băutura ».

LAUNCE

Dacă băutura-i bună, de ce nu? Lucrurile bune câtă să fie prețuite.

SPEED

« *Idem*, E cam darnică »...

LAUNCE

La vorbă nu se poate, că-i tăcută! La pungă, iar nu se poate, că n'are! Mai departe dragă, nu-i nimic de făcut. — Alta.

SPEED

« *Idem*, Are mai mult păr decât minte, mai multe păcate decât fire de păr, și mai mulți bani decât păcate »...

LAUNCE

Stai, stai, că amețesc... Ia mai citește odată.

SPEED

« *Idem*, Mai mult păr decât minte ».

LAUNCE

Mai mult păr decât minte. Păi sigur, domnule. Să vezi cum: Capacu acoperă solnița. Deci capacu e mai mare ca solnița. Părul acoperă mintea. Deci trebuie mai mult păr decât minte...

SPEED

« Mai multe păcate decât fire de păr »...

LAUNCE

Aici iar nu-i nimic de făcut.

SPEED

« Și mai mulți bani decât păcate ».

LAUNCE

Ceea ce-o răscumpără de toate păcatele. Bun, să știi c'o iau. Și dacă fac nunta, prostie pe care parcă văd c'am s'o fac...

SPEED

Atunci?

LAUNCE

Atunci ți-oi spune că ești un mare gogoman, și stăpânu-tău te așteaptă la poarta de miază-noapte a orașului.

SPEED

Pe mine?

LAUNCE

Da pe cine? A așteptat și proști mai mari decât tine.

SPEED

Și adică să mă duc acolo?

LAUNCE

Nu să te duci, să alergi! Ai zăbovit atâta, că nu știu cum l-oi mai ajunge.

SPEED

Ce nu mi-ai spus, măi, pân'acuma, dai'ar ciurma în lista aia — a ta. (o ia la goană)

LAUNCE

Să vezi ce păruială ia el acuma din pricina listei mele.
 Păi n'a fost măgar? Auzi'mneata, să-și vâre nasu unde
 nu-i fierbe oala. Dau și eu fuga să văd cum îl dă tava!
 (se duce după el)

(3 2.) Milan: Odae în palatul Ducelui

DUCELE

Fii sigur de acum că te iubește.
 Am scos din calea ei pe Valentin.

THURIO

Iar ea de-atuncea mai mult mă urăște.
 Iși bate joc de mine, se ferește...
 Ah Doamne, cum să-i pot intra în suflet.

DUCELE.

Iubirea e o statuă de gheață:
 Un vânt mai căldicel, și se topește,
 Că nu rămâne urmă de iubire!...
 Așteaptă și la ea să se topească,
 Să intre în uitare Valentin. (Intră Proteus)
 Amice, prin urmare s'a făcut,
 Cu Domnul Valentin am terminat.

PROTEUS

Alteță, cam așa...

311086

DUCELE

— Iar fetei mele,
Se pare, i-a venit puțin cam greu...

PROTEUS

Puțin răgaz, Alteță, și-i va trece...

DUCELE

Am spus și eu, dar Thurio se teme...
Și buna mea părere despre tine
— Căci mult ai câștigat în ochii mei —
Mă face doar pe tine să mă bizui...

PROTEUS (se înclină)

Alteță, de-o favoare să n'am parte,
Atâta timp cât nu voi ști s'o merit...

DUCELE

Tu știi ce mult aș vrea să dau pe Thurio,
Copilei mele...

PROTEUS

— Cum să nu, Alteță?

DUCELE

Și cât de mult nu-l poate suferi...

PROTEUS

Era, Alteță-atunci când Valentin...

DUCELE

Era, dar din păcate-i și acuma...
Cam ce-am putea noi face ca să-l uite?...

PROTEUS

Știu eu? Să-l defăimăm pe Valentin...
Să-l dăm drept laș, perfid, și bătăran,
Sunt cele trei păcate pentru care
Femeia nu te iartă...

DUCELE

— Dacă simte,
C'o spunem doar din ură?...

PROTEUS

— Ar simți,
De-ar spune-o un dușmân... Dar dacă totuși...
Chiar unul dintre prieteni i-ar vorbi...
Așa din întâmplare...

DUCELE

— Tu atuncea!

PROTEUS

Nimic nu mi-ar veni mai peste mână...
E-așa de ne cavaleresc, un prieten
De rău să ți-l vorbești!

DUCELE

— Nimic nu strică,

De rău să ți-l vorbești, când n'are 'ntr'însul

Nimic de care bine să-l vorbești...

Și asta mai cu seamă-atunci când vine

Un prieten bun ca mine și ți-o cere...

PROTEUS

Cam ai dreptate. Bun, o iau asupra.

Poftească de acum să-l mai iubească!

— Dar oare lecuind-o de o dragoste,

Inseamnă că o fac să cadă 'ntr'alta?

THURIO

Tu ghemul pe măsură ce-l desfășuri,

Infășură-l în jurul meu... Adică,

Încet încet mă lauzi în măsura

În care-l defăimezi pe Valentin...

DUCELE

Ne punem toată 'ncrederea în tine.

Noi știm din gura chiar lui Valentin

Că ești îndrăgostit și tu la toartă...

Și cum ești și la fel de credincios,

E-o mare chezășie pentru mine...

Te las să intri orișicând la Silvia...

E leneșe, ursuză, visătoare,

Dar tu pe Valentin înlocuindu-l,

Cu vremea nu se poate să nu-l uite,

Și 'ncet, încet, pe Thurio să-l placă...

PROTEUS

Voi face tot ce-mi șade în putință.
 Dar Thurio, și tu ești cam stângaci...
 Mai pune boabe 'n lațul porumbiței...
 — Sonete-aprinse, rime bine 'ntoarse,
 Și doldora de grele jurăminte...

DUCELE

Nici vorbă, face mult de tot în dragoste
 Un petec mic de cer și poezie...

PROTEUS

Tu spune-i că pe-altarul frumuseții,
 Aduci drept jertfă lacrima și dorul,
 Și scrie-i până nu mai ai cerneală!
 Înmoaie pana 'n lacrimi și trânteste-i
 O frază 'n care inima să-ți zbârnâie,
 Căci coardele la lira lui Orfeu,
 Din inimă de om erau făcute,
 Ca muzica lor sfântă să înmoaie
 Oțel și pietre, tigrii să 'mblânzească,
 Ba chiar trezind din somn leviatanii
 Să-i facă să danseze pe nisipuri.
 ...Odată elegia suspinată,
 Apropie-te noaptea de balconu-i,
 C'un mic concert de strune, ca pe strune
 Să duci tristețea ta până la dansa...
 Tăcerea nopții grave însoți-va
 Prielnic dulcea ta melancolie,
 Și-a ta va fi atunci, — sau niciodată!

DUCELE

Un plan de mare, mare 'ndrăgostit!

THURIO

Pe care-l pun chiar noaptea asta 'n practică!
Iubite-amice și sfătuitoare,
Să mergem în oraș să ne alegem
Un grup de muzicanți mai pe sprânceană...
— Sonetu-l am, cu el deschidem focul,
Și dăm o luptă crâncenă cu fata!

DUCELE

Atunci la lucru, dragii mei... (se 'ntoarce să plece)

PROTEUS (urmându l)

— Rămânem,

Cu-Alteța Voastră, până după masă,
Și-apoi la lucru!...

DUCELE

— Ba plecați acuma,

Absența dela masă vi se iartă... (Ducele se duce la masă;
Proteus, Ducele și Thurio părăsesc palatul)

(4.1.) Drum mare de pădure

Trei proscriși, cu arcuri și săgeți, stau la pândă dintr'un tufiș:
Valentin și Speed se văd apropiindu-se

I PROSCRIS

Tovarăși, țineți-vă bine. Vine cineva!

II PROSCRIS

Să vie zece! Nu clintiți! Săriți pe ei!
Sar la ei și-i iau la semn.

III PROSCRIS

Stați! Dați acuma tot ce-aveți asupra.
De nu, vă punem jos și jumulim.

SPEED

Ne-am dus pe copcă, — sunt bandiții ăia,
Ce-o lume au băgat în sperieți.

VALENTIN (calm)

Tovarăși!

I PROSCRIS

— Ce tovarăși? Poate dușmani...

II PROSCRIS

Tăcere, s'auzim...

III PROSCRIS

— Să ne vorbească,
Pe barba mea, că pare om de treabă.

VALENTIN

Aflați, vă rog, că n'am un ban asupra-mi...
Sunt victimă și eu ca voi... Avutul,
Mi-e haina asta toată; despuiati-mă,
Și-aveți un om gol pușcă 'n fața voastră.

I PROSCRIS

Un' te duci?

VALENTIN

— La Verona

I PROSCRIS

De unde vii?

VALENTIN

Dela Milan.

III PROSCRIS

Și mult ai stat acolo?

VALENTIN

Cam șaisprezece luni; și mai ședeam,
De nu mă urmărea o piață rea...

I PROSCRIS

Nu cumva te surghiuniră?

VALENTIN

Ba chiar.

II PROSCRIS

V'o crimă?

VALENTIN

O crimă care-mi chinuie conștiința...
Ah Doamne am ucis, și-mi pare rău,
Deși l-am omorât în luptă dreaptă,
Și nu prin vi'un tertip sau mârșăvie.

I PROSCRIS

Al nostru ești!.. — Dar cum? Te-au surghiunit?
Și numai pentru-atâta?

VALENTIN

— Doar atâta.

Și-s mândru.

II PROSCRIS

— Limbi străine știi?

VALENTIN

— De tânăr,

Prin țări umblând, am învățat... Altminteri,
Cam greu mă descurcam...

III PROSCRIS

— Să-mi radeți barba,

De nu e bun de pus în capul nostru!

I PROSCRIS

Dar numai să primească! — Domnii mei...
(vorbesc aparte)

SPEED

Stăpâne, intră zău la ei. Că-s niște oți tare cum se cade.

VALENTIN

Taci, nătărăule.

II PROSCRIS

Mai ești de cineva legat în viață?

VALENTIN

De soartă poate numai...

III PROSCRIS

— Află-atuncea,

Că nu suntem nici noi de meserie,
Ci Domni pe care-avântul tinereței
I-a scos din rândul celor cum se cade.
Și eu sunt din Verona surghiunit,
Iubita fiindc'am vrut să mi-o răpesc,
— O rudă mai de-aproape chiar a Ducelui...

II PROSCRIS

Iar eu am fost din Mantua proscris,
C'am dat odată 'ntr'unul cu pumnalul...

I PROSCRIS

La fel și eu. Atât avem pe suflet.
Dar ce s'o mai lungim? Am spus-o numai,
Să nu crezi c'ai a face cu bandiți.
La rândul tău ești om înfipt, și zdravăn,
Vorbești mai multe limbi — ești omul nostru.

II PROSCRIS

Și cum ești și de soartă prigonit,
De ce n'ai fi mai mare peste noi,
Făcându-ți din surghiun o calitate,
Și-o meserie din singurătate?...

III PROSCRIS

Hai spune, vrei să fii din banda noastră?

O vorbă, și te punem căpitan!
Cinstit, și respectat, și ascultat,
Mă rog, un fel de rege al pădurii.

I PROSCRIS

Primești, e bine. Nu, te-așteaptă moartea.

II PROSCRIS

Căci altfel pleci, și spui la toată lumea.

VALENTIN

Primesc, de ce nu? Iată, sunt al vostru.
Atâta numai, nu ne vom lega,
De oamenii sărmani și de femei...

III PROSCRIS

Nici vorbă! Chiar ar fi o lașitate.
— Acuma să ne vezi și vizuina,
Să-ți dăm pe mână toată-agonisita,
Să fii mai mare peste noi și codru. (se întorc în pădure)

(4 2.) Un zid cu porțiță, în dosul palatului Ducelui: înăuntru,
un petec de grădină despărțind zidul de o turlă înaltă; afară,
o potecă îngustă cu tufișuri: clar de lună.

Proteus deschide porțița și intră în grădină

PROTEUS

Am fost un prefăcut cu Valentin,

Și iată-mă eu Thurio acuma...
 Făcându-mă că laude i-aduc,
 De fapt nu mă slujesc decât pe mine...
 Dar Silvia-i o fată prea curată,
 Ca darul mincinos să mi-l primească;
 Iubire și credință când îi jur,
 Ea numai de trădare-mi pomenește,
 Când eu mă 'nchin cu sufletul și trupul,
 Pe mine nu mă scoate din sperjur...
 Da 'n ciuda dojenirilor ce-ar face
 Pe orice om să-și iasă din sărite,
 Cu cât ea mă alungă eu mă gudur,
 Și stau ca un cățel pe lângă dânsa...
 — Dar vine bietul Thurio să mergem,
 Și muzică 'n urechi să-i picurăm...
 Thurio și muzicanții vin pe potecă.

THURIO (intră în grădină)

Aha, te-ai strecurat mai dinainte.

PROTEUS

Amice, ce să-i faci... așa-i iubirea:
 Când nu e chip altfel, se furișază,

THURIO

Doar n'ăi fi 'ndrăgostit...

PROTEUS

— Te pomenești!...

THURIO

De Silvia cumva?...

PROTEUS

— De dragul tău...

THURIO

Ah cum să-ți mulțumesc, amice dragă?

Și-acum acordați-vă lăutele, (muzicanților)

Și ziceți-i cu foc...

Muzicanții stau sub un balcon al turlei: apar pe potecă o gazdă bătrână și Iulia în costum de paj.

GAZDA

Dar ce-i cu junele meu oaspe? Pare cam melancolic.
De ce?

IULIA

Fiindcă n'am de ce fi vesel.

GAZDA

Te fac eu. Te duc undeva, s'auzi muzică, și să vezi pe tânărul de care ți-am vorbit. (se apropie de portiță)

IULIA

Am să-i aud și vocea?

GAZDA

Ba bine că nu.

IULIA

E singura mea muzică. (muzicanții încep)

GAZDA

Sst, ascultă.

IULIA

E printre-aceia?

GAZDA

Da. Sst, să ascultăm.

Cântec

*Cine-i Silvia, că toată
Toată lumea o iubește,
Cine-i prea frumoasa fată,
Care cerul oglindește
In privirea ei curată?*

*Și la inimă arată
Tot așa de minunată,
Cine-o vede o iubește,
Eu cu ochii când o sorb
Simt că-Amorul nu e orb.*

*Să cântăm deci cu ardoare,
Ființa ei încântătoare,
Care 'ntrece tot sub soare,
Noi cu flori s'o 'ncununăm —
Silvia, te laudăm!*

GAZDA

Dar ce te-ai întristat așa? Nu-ți place cântecul?

IULIA

Nu-mi place cântărețul.

GAZDA

De ce, dragul meu?

IULIA

E fals, uncheașule.

GAZDA

N'or fi bine acordate instrumentele.

IULIA

Nu asta. Cântă el așa de fals, că-mi scârțâe coardele inimii...

GAZDA

Ai prea multă ureche muzicală.

IULIA

Am prea multă inimă.

GAZDA

Și nu-ți place muzica.

IULIA

Când mă zgârie pe inimă... (muzicanții pornesc din nou)

GAZDA

Uite ce bine-o aduc acum...

IULIA

Așa de bine, că-mi vine rău.

GAZDA

Tu vrei să-ți cânte una și aceeași...

IULIA

Aș vrea să-mi cânte una și aceeași...
— Și-acest Proteus despre care-i vorba,
Se duce des la Doamna asta-a lui?

GAZDA

Îți spun ce mi-a spus Launce, omul lui: e mort după ea.

IULIA

Unde-i Launce?

GAZDA

E dus după câne. Că mâne, la porunca stăpânului său, trebuie să-l ducă în dar Domniței sale.

IULIA

Sst! la o parte; banda se împrăştie.
(se pitesc după un tufiş)

PROTEUS (la portiţă)

Fii fără teamă, voi pleda așa,
Ca singur să te miri de arta mea...

THURIO

Și unde ne ntâlnim?

PROTEUS

— Lângă fântână.

THURIO

Adio-atunci... (Thurio și muzicanții ies pe potecă)
O ușă se deschide în turlă, Silvia apare la balcon.

PROTEUS

Domniță, bună seara.

SILVIA

— Domnii mei,
Vă foarte mulțumesc... Dar cine e?

PROTEUS

Un om a cărui inimă curată,
De-ai ști-o, vai, și vocea i-ai cunoaște-o...

SILVIA

Proteus, nu?

PROTEUS

— Chiar robul tău, Domniță.

SILVIA

Și ce dorești?

PROTEUS

— Să-ți împlinesc dorința!

SILVIA

Dorința mea-i să pleci numai decât...
Să pleci cu toată banda la culcare,
Tu cel mai prefăcut dintre sperjuri!
Mă crezi așa de proastă să mă 'ncânt
De tot atâtea mii de vorbe goale
Cât față de iubită ți-ai călcat?
Intoarce-te la ea să ceri iertare,
Căci mie, pe regina nopții albe,
De tine mi-este tot așa de silă,
Ca și de toate-asalturile tale,
Și-mi pare rău că-mi pierd cu tine timpul.

PROTEUS

Domniță, recunosc că am iubit...
Dar dacă a murit?

IULIA (aparte)

— Auzi minciună!...

De ce nu pot în fața să i-o strig?

SILVIA

Și când mă știi că suntem logodiți,
Mai ai nerușinarea să-l insulti,
Ținându-te de mine?

PROTEUS

— Valentin...

Și el e mort pe câte știi...

SILVIA

— Atuncea,

Fii bun și află că și eu sunt moartă,
Căci dragostea cu el am îngropat-o.

PROTEUS

Dă-mi voie-atuncea s'o desgrop, Domniță...

SILVIA

Iubita mai de grabă ți-o desgroapă.
Sau culcă-te alături de ea...

IULIA (aparte)

Se face că n'aude...

PROTEUS

Domniță, dacă n'ai atâta inimă,
 Dă-mi cel puțin portretul... Vreau să-l am...
 Portretul din odaia de culcare...
 Ca lui să-i spun, să-i plâng și să-i oftez...
 — Atunci când trup și suflet ești a altuia,
 Să stau măcar cu umbra tă de vorbă...

IULIA (aparte)

O umbră și din ea ușor ai face,
 De mult ce și pe ea ai înșela-o...

SILVIA

Nici idol nu-mi convine să-ți mai fiu...
 Dar cum minciuna bine se împacă
 Cu umbrele și alte copii searbăde,
 Trimete mâne să ți-l dau... — Și-acuma,
 Adio, somn ușor... (închide fereastra)

PROTEUS

— Ușor cum doarme,
 Tâlharul în ajunul execuției...
 (închide portița și o ia pe potecă în jos)

IULIA

Ei mergem, gazdă?

GAZDA

— Tocmai ațipisem...

IULIA

Te rog, Proteus unde locuiește?

GAZDA

Unde să locuiască? La mine. Uite, crapă de ziuă.

IULIA

A fost, te-asigur gazdă, cea mai lungă
 Și grea din câte nopți am petrecut... (pleacă)

(4.3.) Eglamour vine pe potecă și se oprește la porțiță.

EGLAMOUR

La ora asta-am fost rugat de Silvia,
 Să viu să-mi spuie planul... plan în care,
 Se pare c'aș putea să-i folosesc...
 Domnița mea, Domniță! (strigând)

Fereastra se deschide și Silvia apare.

SILVIA

— Cine strigă?

EGLAMOUR

O slugă și un prieten care-așteaptă
 Porunca ta, Domniță.

SILVIA

— Eglamour!

A, bună dimineța...

EGLAMOUR

— Bună fie!

Venii cu noaptea 'n cap, cum fuse vorba.
Domniță, la poruncă.

SILVIA

— Eglamour,

Ești om de suflet — știu — și de ispravă,
Cuminte, brav, — un om desăvârșit...
Tu știi ce scump îmi este Valentin,
Și știi că tata vrea să-l iau pe Thurio,
Un tont de care nici nu vreau s'aud...
...Și tu odată ai iubit... — spuneai
Că n'ai avut pe lume încercare
Mai grea ca moartea ființei pentru care
Ai chiar jurat că nu vei mai iubi...
Aud că Valentin i-acum în Mantua,
Și-aș vrea să plec acolo după dânsul...
Cum drumul poate-avea peripeții,
Mi-ai fi tovarăș de neprețuit,
Și'n tine mă încred... — Să nu-mi vorbești
De tata, de mânia lui... Gândește-te,
La mine, la durerea mea de fată,
Și spune, n'am nevoie să mă apăr,
Să fug de-o cununie nemiloasă,
Egală pentru mine cu'n blestem?
Din fundul unei inimi obidite,
Și plină ca o mare de furtună,
Te rog, deci, ține-mi tu tovarășie...

De nu, fii bun, nu da nimic pe față,
Căci am de gând să plec chiar fără tine.

EGLAMOUR

Domniță, suferința ta mă doare,
Și cum cu tine este și dreptatea,
Cu drag te însoțesc... — Puțin îmi pasă,
De tot ce mă așteaptă... Mult mai mult
Imi pasă de Domnița mea cea dragă...
— Și când plecăm?

SILVIA

— Plecăm de astă seară...

EGLAMOUR

Și unde ne ntâlnim?

SILVIA

— La chiar călugărul,
La care de-obicei eu mă cuminec...

EGLAMOUR

Acolo vin și eu. La revedere. (se întoarce pe potecă)

SILVIA

Iubite Eglamour, la revedere. (închide fereastra)
Trec șase sau șapte ore.

(4.4.) Launce, cu cânele după el, vine pe porțiță și se aruncă sub un tufiș, bombănind

LAUNCE (cânelui)

Crezi că frumos îi stă unui valet să se poarte ca un câne? D'aia te-am crescut eu de mic copil, te-am scăpat dela în nec, când cu trei-patru surori și frați de-ai tăi fără ochi, fusesesi dat pe gârlă? Te-am dresat, cum s'ar spune, ca p'un câne. Și-am fost trimes de stăpân, să te duc în dar Domniței Silvia. Și n'am apucat să intru în sofragerie, că te-ai și repezit, și haț! îi furi un copan de găină din farfurie. Prost lucru când un câne nu știe să se poarte în societate. Ce n'aș da eu să am unul care să se hotărăscă să fie câne în regulă, nu câne. Dacă n'aș fi fost eu mai cu minte să iau asupra greșala ta, gata socoteala, te spânzurau! Intrați la apă, ca altceva! Păi judicați și dumneavoastră. După ce-a furat copanu, începe să miroasă trei-patru câni, gentilomi ca și el, sub masa Ducelui. Da n'a stat acolo — iertați cuvântul — cât să-i tragă o urinare, că toată casa începe să miroasă!... — Afară cu el, spune unul. — Afară cu javra, spune altu. — Trageți-i javrei o chel-făneală, spune al treilea. — La hengher cu el, conchide Ducele. Eu după miros am și știut că-i Crab. Mă duc la ăl de-l luase în târbacă, și-i zic: — Amice, ce-ai cu cânele meu, nu cumva vrei să mi-l bați? — Ba bine că nu, zice el. — Rău faci, zic eu, — cu atât mai rău, cu cât eu îs cel ce-a făcut lucru în chestie... El nici una nici alta, mă dă pe ușe afară. Acum ia spuneți câți stăpâni sunt în stare să facă așa ceva pentru un

câne? Ba altădată, vă jur, c'am fost pus la butuci pentru niște plăcinți pe care le șterpelise dumnealui... Numai ca să n'o pată dumnealui! Altădată am fost pus la stâlp pentru niște găște omorîte de dumnealui. Maică, ce bătaie ar fi mâncat. — Te faci c'ai uitat toate astea? Da eu mai mi-aduc aminte și de pățania cu Domnița Silvia. Când plecam dela ea, și-ți spuseseam să stai cu ochii la mine și să faci numai ce fac eu. Și când numai ce văd că ridici piciorul și faci pipi pe fusta unei dame. Păi m'ai văzut pe mine făcând așa ceva nenorocitele?

(Trec Proteus și Iulia în costum de paj)

PROTEUS

Te cheamă așa dar Sebastian...

Să știi că-mi placi... — și-am să te rog un lucru...

IULIA

Sunt gata ca un sclav să te urmez...

PROTEUS

Bun, bravo (dă de Launce) — Ce-i cu tine, nătărăule?
Pe unde tot cotrobăiești de două zile?

LAUNCE

Pe unde!

I-am dus Domniței, cum mi-ai spus, jigodia.

PROTEUS

Și ce-a spus de un dar așa de rar?

LAUNCE

Ce să-mi spuie? Mi-a spus că potaia 'mneatale e o javră, și-ți mulțumește de așa cadou.

PROTEUS

Dar l-a primit măcar?

LAUNCE

Ce să-l primească? Nu vezi că l-am adus înapoi?

PROTEUS

Cum? Pe-acesta i l-ai dus?

LAUNCE

Da pe care? Pe veverița aia mi-o furase în piață niște golani lua-i-ar ciurma! Așa că i-am oferit p'al meu, — câne de zece ori mai mare ca al 'mneatale și deci de zece ori mai scump...

PROTEUS

Te du și-mi adu cânele, auzi?
Ori piei din fața mea, hai șterge-o odată!
Te-am luat ca să te ții numai de pozne?

(pleacă Launce cu Crab după el)

— Să știi că te-angajez, Sebastian.
Imi trebuie un om mai de ispravă.
In boul ăsta nu mă pot încrede.
— Imi place mai ales ținută ta,

Dar nu în vorbe care să se prindă...

(Silvia vine pe portiță)

Domniță, bună ziua... V'aș ruga,
Să-mi spuneți unde șade Doamna Silvia?

SILVIA

Și dacă ntâmplător aș fi chiar eu?

IULIA

Atuncea aș ruga-o să m'asculte,
Având o 'nsărcinare...

SILVIA

— Dela cine?

IULIA

Stăpânul meu Proteus, dragă Doamnă.

SILVIA

A, da, în legătură cu portretul...

IULIA

Da, Doamnă...

SILVIA (Iuliei)

— Dă-i Ursula-atunci tabloul...

(fata aduce tabloul)

Și spune-i că o Iulie ar face
De mii de ori mai mult în casa lui,
Decât această copie...

IULIA

— O scrisoare!...

Ba nu, v'am dat greșit... scrisoarea lui...

E alta... asta e... (o ia repede înapoi și dă alta)

SILVIA

— Aș vrea pe 'ntâia.

IULIA

A, nu se poate, mă iertați...

SILVIA

— Atuncea,

Nici eu nu vreau s'o mai citesc pe-a lui.

Știu bine-i plină numai de minciuni,

De-atâtea jurăminte ticluite

Ca fără milă apoi să le rupă,

Cum eu de pildă rup hârtia asta...

(rupe scrisoarea în două și o înapoiază)

IULIA

Trimete și-un inel...

SILVIA

— Nerușinatul!

De câte ori spunând l-am auzit,

Că-l are dela Iulia... — Inelul,

Poftească Dumnealui să-l pângărească,

Eu nu pot să m'ating de-o amintire...

IULIA

Ah cât vă mulțumesc...

SILVIA

— Ai spus ceva?

IULIA

Nimic... vă mulțumesc de bunătate...

Căci, Domnul, vai, ce rău cu ea se poartă!...

SILVIA

Ei cum, o chiar cunoști?

IULIA

— Ca și pe mine!...

Și ce să spun, de câte ori n'am plâns,

De mila ei, sârmana...

SILVIA

— Bănuiește...

Cumva c'a părăsit-o?...

IULIA

— Sigur, Doamnă,

Și-i ceea ce o doare...

SILVIA

— E frumoasă?

IULIA

Era ceva mai mult decât i-acuma...
 Iubită când era, era ca tine,
 Ca tine—aproape de frumoasă... Inșă,
 De când oglinda cioburi și-a făcut-o,
 Și nici de soare nu se mai ferește,
 Obrazul trandafirii și-a pierdut,
 Și crinii de pe ea se scutură...
 Incât acuma-i neagră... — ca și mine!...

SILVIA

Și ce statură?

IULIA

— Cam statura mea.

C'adesea de Rusalii, la serbări,
 Eu chiar o'ntruchipam, pe la alaiuri,
 Ca Doamnă îmbrăcându-mă în rochii
 Ce-așa de bine zice că-mi ședeau,
 De parcă le croise după mine!
 De-atunci știu eu cam ce statură are...
 — Odată am făcut-o și să plângă...
 Jucam să vezi, un rol de tragedie:
 Pe Ariadna, moartă de durere,
 Că scumpul ei Teseu a părăsit-o!...
 Și-așa-am jucat cu lacrima de bine,
 Că ea sărmana, frântă de durere,
 In plâns a podidit... Iți jur, Domniță,
 C'atâta m'a durut durerea ei!...

SILVIA

Și-ți e de sigur, recunoscătoare.

Săraca fată, tristă, părăsită,

— Și mie-aproape-mi vine să o plâng...

Te rog, de dragul ei, ia punga asta ...

— Și-acum adio... (Silvia pleacă)

IULIA

— Dacă se întâmplă,

Vreodată, știu și eu, să vă cunoașteți,

Ea sigur c'o să fie încântată...

— Ce Doamnă cum se cade, și frumoasă...

Și cât de mult respectă ea iubirea,

Când nu vrea nici s'audă de Proteus!

Poznașă mai e Doamne și iubirea!...

Tabloul!... Ia să văd... să văd... a, da... (se așază)

Să am și eu la fel pieptănătura,

Aș fi deopotrivă de frumoasă...

De fapt, e mai frumoasă pe hârtie...

Ori poate că sunt eu închipuită...

Păr blond închis... ea blondă răpitoare...

Să fie părul care-i place lui Proteus?

Imi iau, atunci, perucă! — Ochii verzi,

Un verde de smarald, — ca și ai mei...

Cam joasă fruntea... Fruntea mea-i înaltă...

— Dar ce-a găsit la ea să-și piardă mințile?

Au n'am și eu?... — Ah, orb, mai e Amorul!... (se ridică)

Hai umbră, ia în mâni o altă umbră...

Rivala mea, rivală fără viață,

Vei fi ținută 'n brațe, sărutată...

Dar ochi dac'ar avea idolatria,
Cu mult mai mult în locul tău ar face
Icoana mea, așa cum este, vie...
Eu totuși mi te cruț... ai fost cu mine,
Așa de bună... — altfel, uite, ochii
Ți-aș scoate, și atunci să mai poftească
Iubitul meu Proteu să te iubească!... (ia cu ea tabloul)

(5.1) Mănăstire lângă Milan: seara

Eglamour în mantie și pinteni, așteaptă pe Silvia.

EGLAMOUR

Incepe soarele să pună aur
Pe cerul de amurg. Și vine ora
Pe Silvia 'n chilie să 'ntâlnesc.
Iubirea totdeauna-i timpurie,
Afară numai dacă nerăbdarea
N'o face chiar să vie prea de vreme...

Silvia se apropie în grabă.

Chiar vine, uite!... — Bună ziua, Doamnă.

SILVIA

Amin, amin... Hai iute pe portița
Din dosul mănăstirii, pe furiș...
Mă tem c'au pus pe urma mea iscoade...

EGLAMOUR

N'ai grije... La o poștă e pădurea...

S'ajungem, și nimic nu ne mai pasă...
(părăsesc mănăstirea)

(5 2) Milan. Odaie în palatul Ducelui

Thurio: Proteus, cu Iulia (ca Sebastian) în suită.

THURIO

Proteus, ce-a spus Silvia de mine?

PROTEUS

A fost ceva mai dulce ca 'nainte...
Dar încă te găsește ca persoană...

THURIO

Că am piciorul mare?

ROTEUS

— Dimpotrivă...

THURIO

Să-l pun atunci în cisme, să-l măresc.

IULIA (aparte)

Amorul nu se lasă dus cu pintenii.

THURIO

La față?

PROTEUS

— Te găsește mult prea alb...

THURIO

Când eu sunt brun! — ce mare ștrengăroaică!...

PROTEUS

Dar perlele sunt albe, și se zice
Că 'n dragoste bărbatul brun e-o perlă!

IULIA (aparte)

O perlă care chiar îți ia vederea!
De-aceea mai de grabă 'nchidem ochii...

THURIO

Ii place vorba mea?

PROTEUS

— E prea războinică...

THURIO

Dar când vorbesc de dragoste și pace?

IULIA (aparte)

Mai mult îi place când o lași în pace...

THURIO

Curajul meu o 'ncântă?

PROTEUS

— Mai întrebi?

IULIA (aparte)

O 'ncântă fiindcă sună-a lașitate.

THURIO

La fel și spița mea?

PROTEUS

— Cât despre spiță!...

IULIA (aparte)

Un prost născut în linie directă!...

THURIO

Domeniile mele?

PROTEUS

— Chiar o mișcă!

THURIO

De ce?

IULIA (aparte)

— Că le posedă un zevzec.

PROTEUS

Că sunt la alții date în arendă...

IULIA

Sosește uite, Ducele.

Intră Ducele, în grabă

DUCELE

— Ei Thurio?

Și tu Proteus, ce zici? Nu cumva...

Văzurăți de curând pe Eglamour...

THURIO

Eu nu...

PROTEUS

— Nici eu.

DUCELE

— Și nici pe fata mea?

PROTEUS

Pe nimeni...

DUCELE

— Știi de ce? Fiindc'a fugit!

Pe urmele lui Valentin, închipue-ți!

Prin codru a văzut-o un călugăr

Din cei ce ispășesc în pustnicie...

Pe el cu ușurință l-a ghicit,

Pe ea, mai greu, având pe ochi o mască.

De altfel trebuia să se cuminece

La alt călugăr în aceeași seară,
 Și n'a fost... Asta dă de bănuț...
 Incât vă rog, pe cai imediat,
 O clipă să nu pierdem. Ne 'ntâlnim,
 La poalele pădurii care duce
 Spre Mantua... Pe-acolo a fugit,
 Dar iute, după mine, dragii mei. (iese repede)

THURIO

Dar ce nebună! Ne mai pomenit!
 Să fugă de noroc când l-are 'n palmă!
 Mă duc mai mult pe el să mă răzbun,
 Decât pe-o biată oaie rătăcită. (urmează pe Duce)

PROTEUS

Iar eu mă duc mai mult de dorul fetei,
 Decât de dragul celui ce-a răpit-o... (urmează pe Thurio)

IULIA

Iar eu mai mult pe tine să te prind,
 Decât o biată fată 'ndrăgostită... (urmează pe Proteus)

(53) Drumul mare în pădure.

Silvia, în mânele proscrișilor.

I PROSCRIS

Hai vino, ai răbdare,
 Să vezi pe căpitan.

SILVIA

— Am îndurat
Atâtea, că-s deprinsă cu răbdarea.

II PROSCRIS

Hai, duceți-o la el!

I PROSCRIS

Dar nu se vede și tovarășul...

III PROSCRIS

Fiind iute la picior,
A șters-o, însă Moise și Valeriu,
Ii sunt pe urmă... Du-te tu cu ea,
Spre capătul de colo al pădurii:
Acolo-i căpitanul. Noi ne ducem,
Să prindem pe fugar... Nici mort nu scapă!
Tușișu-i împănat...

I PROSCRIS

— Mă duc în peșteră,
Cu ea la căpitan... (Silviei) — Dar nu te teme,
I-un suflet nobil, n'o să-și puie mintea
Cu-o biată muiereșcă....

SILVIA

— Valentine,
Ah câte 'ndură-o fată pentru tine...

(5.4) Intră în pădure: Valentin vine încet pe drumul mare

VALENTIN

Ce 'nseamnă 'n viața asta obiceiul!
Coclauri mari de umbră, codrii deși,
Imi plac mai mult acum decât orașele!...

Poți sta aicea nevăzut de nimeni,
Aleanul singur întovorășindu-ți,
Cu nota tristă a privighetoarei...

Ah tu pe veci în inimă rămasă,
Lăcașul nu-ți lăsa în părăsire,
Să nu ajungă 'ncet încet părăgină,
Ruină fără nicio amintire...

Reface-l apărând în el, iubito,
Tu nimfă vino să-ți revezi păstorul...

stă pe gânduri: se aud țipete și lovituri.

— Dar ce e zarva asta în pădure?

Tovarășii își fac voința lege
Și forfota aleargă după pradă...

La mine țin... dar greu mi-e să-i împiedec

La fel de fel de lucruri să se dea...

Un foșnet!... Pași... Să mă ascund mai bine...

Se retrage: Silvia, în panică, vine din pădure, urmată de Proteus și Iulia (ca Sebastian)

PROTEUS

Deși de mine prea puțin îți pasă,
Eu totuși pentru tine am făcut-o,
Punându-mi viața să te scap de-o brută
Ce inima vroia să-ți siluiască.

Iți cer doar o privire drept răsplată,
Acordă-mi-o... Atât îți cer, Domniță.

VALENTIN (aparte)

E vis sau e aievea? — Aud eu bine?
Iubire, cu răbdare înarmează-mă...

SILVIA

Vai ce nenorociri pe capul meu!

PROTEUS

Erai nenorocită pân' acuma:
Sosirea mea te face fericită.

SILVIA

Ar fi așa când nu mi-ai face curte...

IULIA (aparte)

Și-ar fi și pentru mine-o fericire...

SILVIA

Cădeam mai bine 'n gura unui leu,
Și foamea pentru-o zi îi potoleam,
Decât să cad în brațele oricui...
Ah Doamne, dă-mi aci pe Valentin...
Mi-e scump mai mult ca orișice pe lume,
Mi-e scump pe cât mi-e silă de Proteus...
— De ce nu pleci? Măi vrei ceva, sperjure?

PROTEUS

Aș vrea să mor, să mor pentru-o privire!
 Ce blăstem vai pe capul nostru, veșnic,
 Să vrem femeia care nu ne vrea...

SILVIA

Cum tu nu vrei pe cea care te vrea...
 Citește-te 'n iubirea ta dintâi,
 Iubire scumpă căreia te-ai dat
 In mii de jurăminte azi călcate...
 Credință ai avut, dar azi ai două,
 Și-atunci mai bine n'ai avea niciuna,
 Decât să ai atât de multe 'ncât,
 Să fii și trădător față de prieteni...

PROTEUS

De prieteni când iubești puțin îți pasă...

SILVIA

Puțin îți pasă-atunci când ești sperjur!...

PROTEUS

Ei bine, dacă nu pot să te 'nduplec
 Cu vorbă bună, Doamnă, și blândețe,
 Cu sila, ca soldații, te-oi avea,
 Iubindu-te și fără de iubire...

SILVIA

Ah Doamne!

PROTEUS (apucând-o)

— Îți arăt eu cine sunt!

VALENTIN

Tâlharule, (sărind la el) să nu te-atingi de dânsa!
Murdară secătură!

PROTEUS (dându-se înapoi)

— Valentin!

VALENTIN

Aceasta pentru tine-i prietenia?!
S'a dus cu prietenia, dacă prietenii
Mi-au fost până acum sperjuri ca tine.
Mai pot să mă încred în mâna stângă,
Când mâna dreaptă jură strâmb pe inimă?
Imi pare rău, Proteus, că mă faci
Să-mi pierd orice încredere în oameni,
Străin mă voi simți de-acu 'nainte,
Străin și dușmănit de toată lumea.
O rană-i cu atâta mai profundă,
Cu cât e dela unul mai de-aproape...
Ah ce blestem să-ți vezi deodată 'n spate
Pe cel mai mare dușman într'un frate!

PROTEUS

Imi crapă-obrazul, uite, de rușine...
Îți cer iertare, Valentin... O crimă,
Se poate ispăși prin remușcare...

Primește-o pe a mea, căci sufăr, crede-mă,
Pe cât de mult am și păcătuit...

VALENTIN

Mi-ajunge ca să văd din nou în tine
Un om onest... Acela care spatele
L'întoarce la un gest de remușcare
Nevrednic e de sfânta îndurare.
Iar prieteni ca să fim ca altădată.
Iți dau odorul meu: această fată.

IULIA

Vai de mine! (Ieșină)

PROTEUS

Dar ce-i cu pajul meu?

VALENTIN

Ce-i pajule? Te ții de pozne? Ce vrei?
Ridică fruntea, haide, și vorbește.

IULIA

Ah, Doamne, stăpânul m'a însărcinat să predau un
inel Domniței Silvia, și, vai, am uitat!

PROTEUS

Să văd inelul!

IULIA

— Iată-l.

PROTEUS (luându-l)

— Cum? Dar e inelul,
Pe care-l dasem Silviei!

IULIA

— Iertare'
Acesta e inelul... am greșit... (produce alt inel)

PROTEUS

Inelul dat iubitei la plecare!...
De unde până unde?

IULIA

— Mi l-a dat,
Chiar Iulia...

PROTEUS

— Chiar Iulia?

IULIA

— Privește.
Pe-aceea pentru care ai turnat
Atâtea mii de sfinte jurăminte,
Păstrate doar de ea în fundul inimei!
...De câte ori, călcându-le, Proteus,
Era să i le smulgi!... Intoarce ochii,
Să nu roșești de haina de pe mine,
De poate fi rușine într'o haină.
In care tot iubirea stă ascunsă.

— In orice caz, mai bine-ți schimbi veșmântul,
Decât să-ți schimbi ca alții jurământul...

PROTEUS

Decât să-ți schimbi ca mine jurământul...
Așa e... Dacă omu-ar fi statornic,
Ar fi desăvârșit... Păcatu-acesta
Ne 'mpinge la o sută de păcate,
Ne face s'alergăm din vină 'n vină...
De pildă ce-aș putea găsi în Silvia,
Și 'n tine n'aș găsi deopotrivă,
— Cu-o eacă, sigur, de statornicie?...

VALENTIN

Hai, dați-mi mâna. (le unește mânele) Opera e-a mea,
Lăsați-mă pe mine s'o 'ncunun...
Nici morți să nu mai fim rivali vreodată...

ROTEUS

Fii martor, cer, că nu mai vreau pe lume,
Nimic mai mult... sunt fericit...

IULIA

— Ca mine!

PROSCRIȘII

O pradă!... Pradă, și 'ncă ce mai pradă!

VALENTIN

Ei stați, ce faceți? Nu vedeți că-i Ducele?
Chiar Ducele!... — A, bun sosit, Alteță,
La omul surghiunit, la Valentin!

DUCELE

L e?

THURIO

— Uite colo și pe Silvia! (pășește spre ea)

VALENTIN

Tu dă-te la o parte, ori: ești mort!
Ferește-te mânia să-mi cunoști,
Și-ascultă... mută-ți gândul dela Silvia...
Milanul dacă vrei să-ți mai revezi,
Privește-o, dar să n'o atingi cu-o floare,
Și nici cu vr'un suspin de-al tău obraznic
Să nu ne vii în calea fericirii!

THURIO

Dar nici nu mă gândesc! — E-o nebunie,
Să-și puie omul viața în primejdie!
De ce-aș iubi când ea nu mă iubește?
Poftim nici n'o mai cer... Ți-o dăruiesc...

DUCELE

Ce ființă caraghioasă și deșartă!...
Să facă pentru ea atâta zarvă,

Și-așa de bucuros să se desmintă! (se întoarce dela el)
 — Pe sângele străbunilor iluștri,
 Aplaud Valentin curajul tău:
 Ești vrednic de o mână de princesă!
 Uitat-am tot ce-a fost odinioară,
 Imi uit necazul, vii din nou la Curte,
 Cu meritele tale ne 'ntrecute,
 Sunt sigur că vei fi la înălțimea
 Alegerii făcute azi în tine,
 Căci iată, îți dau mâna fetei mele.

VALENTIN

Alteță, mulțumesc din suflet... Darul,
 Mă face fericit... Dar pot să cer,
 În numele iubirei o favoare?

DUCELE

Doar spune, și favoarea-i acordată.

VALENTIN

Acești proscriși cu care-am petrecut,
 Sunt oameni de ispravă și onoare...
 Îi iartă, ridicându-le surghiunul...
 Pedepsa și-au făcut... s'au cumișit...
 Și-s gata cu credință să-Ți slujască,

DUCELE

Mă dau bătut... Îi iert ca și pe tine...
 Dispune tu de ei cum crezi mai bine.

— Și-acum să mergem — da? — să ne 'nnecăm,
In joc și veselie-amărăciunile.

VALENTIN

Pe drum, Alteță, poate-am să-mi îngădui,
Mirarea să-ți trezesc cu-o întrebare:
Cam ce părere ai de paju-acesta?

DUCELE

Un paj cuminte... știe să roșească...

VALENTIN

Mai mult decât se cere unui paj...

DUCELE

Dar ce vrei tu să spui?

VALENTIN

— Iți spun pe drum...

Alteță, i-o minune de poveste!...

Proteus, ispășirea ta va fi

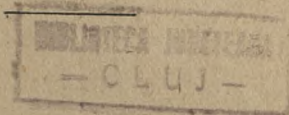
Cu toată luarea-aminte s'o ascuți...

— Și 'n chipu-acesta nunta noastră, poate,

Va fi cu nunta voastră la un loc,

O singură urare de noroc...

(Merg până nu se mai văd pe drumul mare)

MONITORUL OFICIAL ȘI
IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ
BUCUREȘTI — 1944

